

Preek over Ruth 1,1-5 – Ruth, een boek over Gods heil voor gewone mensen

Orde van dienst

Voorzang: Psalm 81, 1 en 2

Votum en Groet

Zingen: Psalm 103, 1. 4. 5 en 9 (tussen de coupletten door worden de niet berijmde gedeeltes gelezen)

Lezing van de wet of vermaning uit het Nieuwe Testament

Zingen: Gezang 465, 4

Gebed om het licht van de Heilige Geest

Lezen: Richteren 19 en Hebréeën 10,23-25

Zingen: Psalm 78, 19 en 21

Verkondiging van Ruth 1,1-5

Zingen: Gezang 168

Dankzegging en voorbeden

Collecte

Zingen: Gezang 442, 1 en 4

Zegen

Gemeente van onze Heer Jezus Christus!

We beginnen vandaag te lezen in een klein boekje uit de bibliotheek van 66 bijbelboeken – het boek Ruth.

Op het eerste gezicht kan dit boekje de indruk maken van een familieroman.

Zo'n streekroman van Gerda van Wageningen of mevrouw Visser-Roosendaal.

Met een verhaal dat speelt op het platteland.

Een boekje over een boerenfamilie in huwelijkslief en huwelijksleed.

Over emigratie om elders het geluk te beproeven.

Over de bittere tegenslag in het vreemde land en de poging om het opnieuw te proberen in eigen land.

Een boekje over de pijn en het heldendom van het weduwschap.

Over mensen, die knokken voor het naakte bestaan.

Maar gelukkig, op het eind komt alles goed.

De hoofdpersonen krijgen elkaar en een kind bekroont hun geluk.

En met een zucht van verlichting leg je het boek weer weg.

Dat was weer smullen!

Is het zo'n boekje?

Een boekje dat je gauw even meepikt uit de molen in de supermarkt en tussen de pakken melk en yoghurt in je karretje legt, fijn voor in het weekend?

Nee, zo'n boek is het niet.

Ja, het gaat over gewone mensen in omstandigheden die we heel goed herkennen, hoe groot de verschillen in tijd en cultuur overigens ook mogen zijn.

Maar het is bepaald geen romannetje van dertien in een dozijn.

Het is een boekje over het kleinschalige leven van gewone mensen in een barre wereld en in een boze tijd.

Maar in dat kleinschalige leven is God ongemerkt en in het verborgen bezig met zijn plan.

Zijn grootschalig plan om heil te brengen.

Om heil te brengen aan de eerst betrokkenen.

Om heil te brengen aan het volk waar ze lid van zijn.

Ja, zelfs om heil te brengen aan heel de wereld.

Als we vandaag in de kerk dit boekje beginnen te lezen, kunnen we natuurlijk niet meer net doen alsof we de afloop niet weten.

We hebben allang op de laatste bladzij gelezen dat Ruth en Boaz elkaar kregen en dat Naomi de trotse oma van Obed is geworden.

En we weten dat het laatste woord de naam van David is, Israëls grote koning, de man naar Gods hart.

Daar loopt het verhaal dus op uit, op David.

Dus op Gods heil.

Gods heil voor gewone mensen, voor een heel volk, ja voor alle volkeren op aarde. Het boek Ruth is het verhaal van Gods heil dat zich voltrekt dwars door onze menselijke berekeningen, onze beslissingen, onze motieven heen.

Terwijl wij druk in de weer zijn om het hoofd boven water te houden...

Terwijl wij niets anders zien dan onze kansen, onze onmogelijkheden, een laatste strohalm om ons aan vast te klampen...

Terwijl wij God zelfs meer dan eens onhandig en ongehoorzaam voor de voeten lopen – is God bezig aan iets, waarvoor niemand oog heeft, waarmee niemand rekening houdt of zelfs maar rekening houden kán.

Hij doet zijn heil doorbreken.

Laten we maar beginnen bij het begin: *In de dagen dat de richters richtten...*

Kijk, dat bedoelde ik met de barre wereld en de boze tijd waarin het verhaal speelt.

We hebben er vanmorgen iets van gelezen: dat walgelijke verhaal van de schanddaad te Gibeá.

Stuitend en gênant.

De gruwel van Sodom en Gomorra overgenomen door Gods eigen volk.

De stank van een samenleving in ontbinding slaat je in het gezicht.

Dat verhaal gaat nog twee hoofdstukken zo verder.

En het eindigt dan met die bekend geworden zin: *In die dagen was er geen koning*

in Israël; ieder deed wat goed was in zijn ogen.

Die uitspraak had de schrijver van Richteren ook al eerder gebruikt, in c. 18,1.

Midden in nog zo'n verhaal dat de goddeloosheid van Israël in de richterentijd beschrijft.

Zo maakt de schrijver van Richteren aan het slot nog eens de trieste balans op:

In die dagen was er geen koning in Israël; ieder deed wat goed was in zijn ogen.

Een samenleving in ontbinding, waarin geen rekening wordt gehouden met elkaar.

Ieder volgt zijn eigen driften.

Ieder is zichzelf tot maatstaf.

Ieder speelt zijn eigen rechter.

Een chaos!

In dat licht is het ook niet verwonderlijk dat we in dat eerste vers onmiddellijk verder lezen dat er hongersnood in het land was.

Nu was dat in Kanaän en zeker in die tijd een vrij bekend natuurverschijnsel.

Ook de aartsvaders Abraham, Izaäk en Jakob hadden meer dan eens een hongersnood meegemaakt.

En ik denk, dat je dan over het algemeen niet meteen moet spreken over de slaande hand van God of iets dergelijks.

Je hebt van die christenen die zien in allerlei rampen al gauw Gods oordelen.

Aardbevingen, overstromingen, verwoestende orkanen, vreselijke epidemieën – sommigen hebben het dan onmiddellijk over straffen van God.

Persoonlijk zou ik dat niet zo gauw durven zeggen.

Maar hier ligt de zaak toch wel duidelijk.

Deze hongersnood is meer dan alleen maar een natuurverschijnsel.

Het is absoluut de vloek van God omdat Israël niet naar Hem luistert.

Want het buurland Moab heeft kennelijk geen centje pijn.

En daar heerst toch het zelfde klimaat als in Kanaän.

Waarschijnlijk is de voedselschaarste daarom te wijten aan rooftochten van vijandige volkeren.

Denk b.v. maar aan de hongersnood in de dagen van Gideon.

Hoe dan ook, in heel het land is geen brood meer te vinden.

Zelfs niet in Betlehem in de velden van Efratha.

En Betlehem betekent nog wel broodhuis.

En Efratha betekent nog wel land van vruchten!

Het moet toch wel heel erg zijn als het broodhuis in het land van vruchten is veranderd in een noodhuis in een land van zuchten!

Dat dit gebeuren kon in het beloofde land van melk en honing!

Zeker tegen de achtergrond van bijbelgedeelten als Lev. 26 en Deut. 28 is dit in-

derdaad niet anders te zien dan als de straf die God had aangekondigd als het volk zich aan zijn dienst onttrok.

En hoe kan en moet je leven als je zelf gehoorzaam wilt zijn aan de HEERE?

Eén ding is zeker: in zo'n tijd van afval lijden de goeden met de slechten, de goedwillenden met de kwaadwillenden, de gelovigen met de afvalligen.

Dat zien we aan het gezin van Elimelech uit Bethlehem.

Dat Elimelech in zijn gezin wel de dienst aan de HEERE is blijven volhouden, dat mag duidelijk zijn.

Immers, om even op het verhaal vooruit te lopen – Ruth heeft in het gezin van Elimelech en Naomi de God van Israël leren kennen.

En ze heeft Hem zo leren kennen, dat ze op een gegeven moment haar eigen goden afzweert en alleen Hem nog maar dienen wil!

Dat kan alleen als God in het gezin van Elimelech een levende werkelijkheid is geweest.

Maar het gezin van Elimelech lijdt met de rest mee.

Ook daar sluipt het spook van de honger binnen.

Elimelech ziet hoe zijn vrouw bleek wordt.

Hoe zijn jongens, Machlon en Chilion steeds magerder worden.

En op een dag neemt hij het besluit om te emigreren, naar Moab.

Want in Moab is brood, in Kanaän de dood.

Geef Elimelech eens ongelijk.

Hij verstaat tenminste zijn plicht als echtgenoot en als huisvader.

Wie zal hem iets maken als hij uitwijkt naar een land met meer mogelijkheden?

Na de Tweede Wereldoorlog, toen het hier economisch bepaald niet goed ging, emigreerden veel mensen, boeren en anderen, naar Canada of Australië, in de hoop daar een nieuw bestaan op te kunnen bouwen?

Wie kon hen dat kwalijk nemen?

Nu, zo'n definitieve emigratie is Elimelech niet eens van plan.

We lezen heel nadrukkelijk dat hij naar Moab ging om er als vreemdeling te vertoeven.

Dat wil zeggen dat hij zich slechts voor een bepaalde periode in Moab wilde vestigen en niet voor altijd.

Elimelech peinst er niet over het land der vaders de rug toe te keren.

Nee, zijn verblijf daar zal duren, zolang de hongersnood duurt.

Nou, wie zal Elimelech hier hard om vallen?

Ik kan me voorstellen dat Elimelech zich heeft afgevraagd: *Waarom zou ik moeten lijden onder het oordeel over de afvalligen?*

Waarom moet ik met mijn gezin de gevolgen dragen van de zonden van anderen?

Ik trek wel zolang het land uit.
 Als de straf van God is uitgewerkt, kom ik wel weer.

En toch is dit bedenkelijk.
 Hoezeer Elimelech de HEERE ook heeft willen dienen, toch blijkt ook hij besmet te zijn met de geest van zijn tijd en van zijn omgeving, de geest van ontbinding. Ik bedoel, hij denkt meer aan zichzelf dan aan zijn volk.
 Elimelech – dat mogen we rustig aannemen – zal de afval van zijn broeders en zusters niet hebben goedgekeurd.
 Maar dan heeft hij ook geweten dat de oplossing van de hongersnood is gelegen in de bekering van zijn volk.
 En ook al had Elimelech niet mee gezondigd, was het dan niet allereerst zijn taak de broederschap tot bekering te roepen en te bidden voor zijn volk?
 Trouwens, had Elimelech geen naam hoog te houden in Israël?
 Elimelech betekent: *God is koning!*
 Dat is een naam die klinkt als een klok: *God is koning!*.
 Die naam klinkt als een verkondiging in die tijd van de richters, toen er geen koning was in Israël en ieder deed wat goed was in eigen ogen.
 Als Elimelech wegtrekt kan hij noch door zijn naam, noch door zijn gedrag op zijn broeders nog een appèl doen.

Maar Elimelech loopt weg.
 Hij is als een kind dat het huis uitvlucht omdat vader tekeer gaat tegen de anderen. Zo'n kind zoekt de gezelligheid zolang wel ergens anders.
 Het wacht wel tot de lucht thuis weer wat is opgeklaard.
 Elimelech vertrekt.
 Zijn eigen lot weegt hem zwaarder dan dat van zijn volk.
 Hij is niet solidair met hen.
 Hij scheidt zich van hen af, hij maakt zich van hen vrij.
 Niet alleen van hun afvalligheid.
 Dat is uiteraard terecht.
 Maar ook van de broederschap zelf!
 En die broederschap ruilt hij in voor een verblijf in Moab.
 Elimelech eet liever volop brood bij de Moabieten dan dat hij deelt in de honger van zijn volk.

Bij de Moabieten nog wel!
 Als er één volk een slechte naam had dan dit volk.
 Samen met de Ammonieten hadden zij de geur van Sodom aan zich.
 Waren Ammon en Moab geen kinderen, geboren in bloedschande?
 Zonen die Lot verwekt had bij zijn eigen dochters, die hem daartoe in dronken-

schap hadden verleid?

Zó was de perversheid van Sodom in dat gezin doorgedrongen.

En de Ammonieten en Moabieten waren in hun volksleven aan deze sodomietische stijl trouw gebleven.

De dienst aan hun god Kamos was wreed en veeleisend.

Zijn aanhangers moesten hem de vruchten van de oogst en van de veestapel betalen met kinderooffers.

En naast Kamos werd Astarte gediend, de godin die bij haar dienaars en dienaressen de hete hartstochten opriep.

Tempelhoertjes verleidden de mannen van Moab om de nacht met hen door te brengen als ze succes wilden hebben in de handel of de landbouw.

Bij het volk met zo'n wrede en losbandige godsdienst zocht Elimelech zijn brood.

In de dagen van Jozua liet de HEERE ook Elimelechs voorvaderen vanuit de velden van Moab de Jordaan oversteken om hun Kanaän te geven.

Nu trekt Elimelech de Jordaan weer in omgekeerde richting over.

Hij trekt het beloofde land weer uit.

En Elimelech vergeet volkomen wat Mozes destijds uitgerekend in de velden van Moab aan Israël had voorgehouden, dat de mens niet leeft bij brood alleen, maar bij alle Woord dat uit de mond van God uitgaat.

En dat Woord was toen, in die tijd, alleen te horen in het beloofde land.

Daarom – een emigratie toen en uit Kanaän is totaal niet te vergelijken met een emigratie vandaag uit of naar welk land dan ook.

Door toen vanuit Kanaän te gaan naar Moab onttrok Elimelech zich aan dat Woord dat God bij monde van Mozes alleen aan Israël had toevertrouwd.

Ook aan Elimelech in zijn mond en in zijn hart om het te doen - ook al zou hij de enige nog zijn die het deed!

Overigens moeten we natuurlijk niet alleen naar Elimelech kijken.

Elimelech is bij wijze van spreken buiten de kerk geraakt.

Maar laten we wel wezen, dat lag voor een groot deel aan de kerk.

De grens tussen Gods volk en de goddeloze heidenwereld was ook beslist niet scherp meer.

De kerk had voor een groot deel de stijl van de wereld overgenomen.

En dat heeft voor Elimelech de stap naar Moab ongetwijfeld een stuk minder denkkelijk gemaakt.

Hij had ook nooit echt gemerkt dat hij de kerk nodig had om te geloven.

Dus meende hij er ook wel buiten te kunnen.

Maar wat loopt dat voor Elimelech tragisch af.

Eenmaal in Moab treft dit gezin ramp op ramp.
 Elimelech ging naar Moab om te eten en te leven.
 Maar hij eet – en sterft.
 Inderdaad, niet bij brood alleen zal de mens leven...
 Dan gaan de zoons trouwen met moabietische meisjes.
 Zou vader het hebben goedgekeurd als hij nog geleefd had?
 Zou het hebben gepast in zijn plan om slechts tijdelijk in Moab te blijven?
 Door deze huwelijken raken zijn zóóns er al aardig ingeburgerd.
 De hongersnood in Kanaän duurt ook zo lang.
 Zo lang kunnen zij niet wachten met trouwen.
 En de meisjes in Moab zijn alleraardigst.
 Maar het is een huwelijk tegen de uitdrukkelijke wil van God.
 Op dit punt was de wet van Mozes overduidelijk (Deut. 23,3):

Een Ammoniet of Moabiet zal niet in de gemeente des HEEREN komen; zelfs hun tiende geslacht zal niet in de gemeente des HEEREN komen.

Met deze strenge bepaling wilde God aan zijn volk leren dat Hij een afschuw heeft van alles dat riekt naar Sodom.
 Maar ook dit woord uit Gods mond raakt in Elimelechs gezin in Moab vergeten.

En de ellende wordt nog groter.
 Kinderen worden in de beide huwelijken niet geboren.
 En enkele jaren later zijn ook de beide zonen gestorven.
 Elimelech heeft voor zichzelf en zijn gezin het leven gezocht.
 Maar hij heeft de dood gevonden.
 Tot over zijn graf heen.
 Wat overblijft zijn drie weduwen zonder kinderen.
 Het geslacht van Elimelech heeft geen toekomst meer.
 Er zijn geen kinderen meer en er is in Israël geen erfdeel meer.
 Zijn naam zal in Israël niet meer worden genoemd.

En hier stoppen we voorlopig.
 We hebben dit kleine boekje deze eerste keer niet verder gelezen dan tot op dit do-de punt.
 Eigenlijk hebben we niet veel fraais en vrolijks gehoord.
 Maar zeg u zelf: hoe vaak ziet het leven er niet zó uit?
 Zo grijs en zo donker, zonder een lichtpuntje.
 Ook het leven van de kerk.

En je denkt: wat dit nog moet worden!
 Je ziet alleen maar tegenslagen en schuld en zonden.
 Of in elk geval overheersen die voor het gevoel.
 Je kunt je niet voorstellen dat het nog goed zal komen.

Maar zoals ik in het begin al zei, wij kunnen dit boekje niet anders lezen dan met in ons achterhoofd het stralende slot.

Waar alles wijst naar de heerlijkste toekomst, die zich denken laat: de toekomst van David en zijn grote Zoon.

Ook de Zoon van Elimelech, het rijtje uit zijn afgehouden tronk. Jezus Christus, zoon van Elimelech, die in zijn plaats die naam hoog houdt: God is Koning!

Ja, dat stralende slot is onvoorstelbaar bij dat duistere begin, waar zonde en schuld het leven volkomen ontlusterd hebben.

Die toekomst is dan ook alleen mogelijk gebleken omdat de HEERE een genadig God is, vol liefde en geduld, die de zonden van zijn volk vergeeft; die de knopen ontwaart waarin ze zichzelf verstrikt hebben en die een keer ten goede brengt in de diepste benauwdheid.

Niet het blinde noodlot regeert, maar Hij.

Wie dat weet kan naar deze geschiedenis van ellende luisteren met een gevoel van dankbaarheid, omdat hij de verlossing kent. AMEN.

Preek over Ruth 1,6-19a – Werfkracht van Gods volk of van de God van het volk?

Orde van dienst

Voorzang: Gezang 281, 1 en 2

Votum en Groet

Zingen: Gezang 281, 3 en 4

Lezing van de wet of vermaning uit het Nieuwe Testament

Zingen: Psalm 22, 11 en 12

Lezen: Ruth 1,6-19a en Mattheus 13,44-46

Zingen: Psalm 19, 4

Verkondiging van Ruth 1,6-19a

Zingen: Gezang 20, 1. 2. 6 en 7

Dankzegging en voorbeden

Collecte

Zingen: Psalm 87, 1 en 3

Zegen

Gemeente van onze Heer Jezus Christus!

We hoorden in de eerste preek over dit hoofdstuk hoe het gezin van Elimelech uit Bethlehem in Moab in een toestand van volslagen duisternis terecht gekomen is.

In plaats van brood vonden ze er de dood.

Drie weduwen zonder kinderen, dat is alles wat er van Elimelechs gezin over is.

Ook in onze tijd zou dit een groot verdriet zijn.

Maar in de wereld van toen was dit helemaal hartverscheurend.

Geen kinderen betekent geen toekomst.

Betekent geen plaats meer hebben binnen het verband van je volk.

De geschiedenis van je volk gaat door.

Maar jij maakt er geen deel meer van uit.

De geschiedenis van Israël gaat door.

Maar Elimelechs naam en zijn nageslacht zijn er uit weggesneden.

Voor hem is er geen toekomst meer.

Wie zou op dit moment hebben geloofd dat uitgerekend uit dit geslacht de Redder van de wereld zou voortkomen?

Naomi verwacht in elk geval helemaal niets meer van het leven.

Het is pikdonker om haar heen.

We ontmoeten haar op dit moment van haar leven als een verbitterde vrouw.

Haar woorden zijn doordrenkt met gal.

Ze heeft zich opgesloten in haar verdriet.

En hoe God bezig is voor haar een uitweg te banen ontgaat haar ten enenmale.

Ze heeft God niet vaarwel gezegd.

Maar wat ze van God weet is alleen maar dat zijn hand tegen haar is uitgestrekt.

Naomi ontvangt in Moab het bericht dat het weer goed gaat in Kanaän.

Bethlehem is weer het broodhuis van Juda.

De verteller legt dat uit als het omzien van de HEERE naar zijn volk.

De lucht is opgeklaard.

Vader is niet meer boos.

Heeft Naomi dat ook zo ervaren?

Dat ook voor haar Gods vriendelijk aangezicht weer is gaan lichten?

Nee, Naomi gaat weliswaar weer terug.

Maar beslist niet vol hoop en goede moed.

Ze gaat erheen – ja, eigenlijk alleen om er te sterven.

En op weg naar haar laatste rustplaats is ze al bezig welbewust alle banden, die haar nog met het leven verbinden, te verbreken.

Want Orpa en Ruth reizen met haar mee naar Kanaän.
 Drie vrouwen, drie weduwen op weg naar het beloofde land.
 Maar op een gegeven moment, misschien met de grensrivier de Jordaan in zicht,
 zegt Naomi tegen haar schoondochters: *Nu moeten jullie maar niet verder meegaan.*

*Jullie zijn geweldig lief geweest voor mijn zonen en voor mij.
 God zal het je belonen.*

Maar dan kun je beter in Moab blijven.

Ga weer bij je eigen moeder wonen.

Die zal je beter kunnen troosten dan ik.

Bovendien, je bent allebei nog jong.

Alle kans dat je nog eens weer trouwt.

En Naomi slaat de armen om hen heen en kust hen ten afscheid.

Maar dan blijkt hoe tussen deze vrouwen een hechte band gegroeid is.

Zowel Ruth als Orpa valt dit afscheid zwaar.

Ze zijn van Naomi gaan houden als van een eigen moeder.

Op dat moment zijn beiden bereid voor altijd te breken met het ouderlijk huis en met het eigen volk.

En beiden willen met Naomi meegaan naar Kanaän.

Alles wat vertrouwd was willen ze opgeven voor een onzekere toekomst in een vreemd land.

Is het niet om warm van te worden als je hoort wat die schatten van dochters zeggen?

Ja, het moet Naomi wel goed gedaan hebben.

Je merkt ook dat zij van haar schoondochters houdt en dat hun lot haar echt aan 't hart gaat.

Maar juist daarom vindt ze hun besluit onwijs.

Lieve meiden zijn het.

Maar ze laten teveel het gevoel spreken en te weinig het verstand.

Laten we toch nuchter blijven, zegt Naomi.

Wat verwachten ze eigenlijk van hun emigratie naar Kanaän?

Misschien heeft Naomi na de dood van Machlon en Chiljon met haar schoondochters wel eens gesproken over de zgn. wet op het zwagerhuwelijk of het leviraatshuwelijk.

Wanneer in Israël een man kinderloos stierf dan rustte naar die wet op zijn broer de zwagerplicht.

D.w.z. dan was die broer verplicht om te trouwen met de weduwe.

Werd uit dit huwelijk een zoon geboren, dan gold deze zoon als de erfgenaam van de naam van de gestorvene en van zijn bezittingen.
Zo bleef zo'n geslacht voor uitsterven bewaard.

Nu, als Orpa en Ruth verwachten in Kanaän van deze wet te kunnen profiteren, dan zal Naomi hen dat wel uit hun hoofd praten.
Dan zou Naomi immers eerst zelf nog moeten trouwen om zonen te kunnen baren?
Maar welke man zal nog iets zien in een oude vrouw als zij?

En je hoort het bittere sarcasme in haar stem als ze zegt: *En stel dat een man nog zin in me heeft en stel we komen vannacht nog als man en vrouw samen en – ja, het is eigenlijk te gek voor woorden – maar even aangenomen: ik ráák in verwachting van een paar zonen – moeten jullie dan wachten tot die zonen oud genoeg zijn om te trouwen?*

Wees toch wijzer, kinderen!
Nee, ik wil er geen woord meer over horen.
Jullie hebben hier in Moab nog toekomst.
Voor mij is er geen hoopmeer.
Ik draag het grootste verdriet.
Want de HEERE is tegen mij.

Ja, hier spreekt de stem van het nuchtere verstand.
Maar beseft Naomi eigenlijk wel goed wát ze zegt?
Ongetwijfeld heeft ze het goed bedoeld.
Ze voorziet voor Orpa en Ruth een zwaar leven in Kanaän.
Moabieten stonden daar nu eenmaal slecht aangeschreven.
Waarom niet in Moab gebleven?
Daar staan de kansen op nieuw geluk toch vele malen beter?

Ja, dat is allemaal bijzonder verstandig gesproken.
Maar allerm minst gelóvig!
Naomi heeft dus in Moab niets geleerd.
Want hoe verstandig leek het niet toen Elimelech en zij uit Bethlehem wegtrokken voor het welzijn van hun gezin?
Maar wat een teleurstelling was dat geworden!

Heeft Naomi nu nóg niet door dat een mens bij brood alleen niet leven kán?
Heeft ze nóg niet geleerd dat het brood van Moab geen zekerheid biedt tegen de dood en het ongeluk?
Dat het lijden van gebrek met het volk van God en in gehoorzaamheid aan de God van het volk minder uitzichtloos is?

Nee, Naomi lijkt niets te hebben geleerd in Moab.
 Van Israël's God weet ze alleen maar te zeggen dan dat zijn hand tegen haar is.
 Dat is dus bepaald geen reclame voor de HEERE.
 Eerder antireclame.
 Naomi verwacht van God niets meer.

Ja, eigenlijk doet Naomi iets ontzettends.
 Ze dringt haar schoondochters een weg op, die naar de afgrond voert.
 Ze duwt hen terug in het heidendom.
 Nota bene nádat ze de HEERE hebben leren kennen.
 Naomi breekt hardhandig af wat kennelijk was gaan groeien.

Wat Naomi zegt is net zo verbijsterend als wat je vandaag wel kunt horen beweren.
 Je hoort wel eens zeggen: Zending en evangelisatie is eigenlijk een gebrek aan liefde.
 Want als een Zoeloe of een moslim of iemand uit een totaal onchristelijk milieu gaat geloven, krijgt hij het vreselijk moeilijk.
 Zo iemand moet breken met zijn verleden, zijn familie, zijn vrienden, zijn beschaving, enz.
 Je maakt hem eenzaam, een ontwortelde.
 Dat mag je een ander toch niet aandoen!

Ja, dat klinkt liefdevol, warm.
 Maar het is koud!
 Liefdelóós!
 Zeker, Naomi had Orpa en Ruth best mogen wijzen op alles wat ze achterlieten.
 Ze had best mogen zeggen: *Weten jullie wel waar je aan begint?*
 Jezus heeft er ook bij zijn volgelingen op aangedrongen eerst de kosten te berekenen voordat ze met Hem mee zouden gaan.

Maar had Naomi daartegenover niet kunnen getuigen van het vele dat je wint met het geloof in Israël's God: liefde, geborgenheid, zekerheid, zoals alleen de HEERE die bieden kan?
 Een schat, een parel, die het ook werkelijk waard is dat je al het andere daarvoor opgeeft.

Maar is dat niet het probleem, dat Naomi daar zelf niet in gelooft?
 Ja, dan heb je ook geen werfkracht.
 En dat mogen ook wij ons vandaag wel eens afvragen.
 Hoe praten wij over God?

Als we al over Hem praten met niet-gelovigen.
 Is ons spreken dan doortrokken van warmte en blijdschap?
 Laten we de parel van het evangelie aanlokkelijk glanzen?

Of geloven we er zelf nauwelijks in?
 Is ons spreken over God een lege vorm?
 Of, wanneer het ons niet naar de zin gaat, zelfs een mopperen op God?
 Een uiting van een verzuurd en verbitterd christendom.
 Ja, dan moet je ook niet gek staan kijken als daar niemand op af komt.

Dat Orpa afhaakt is dan ook heel goed te begrijpen.
 Wat een schuld heeft Naomi op zich geladen.
 Eerst luisterde Orpa naar de stem van haar gevoel.
 De liefde tot Naomi deed haar meegaan.
 Maar Naomi's woorden brengen haar tot bezinning.
 Ja, het is ook onwijs om de zekerheid, die Moab haar biedt, op te geven voor de
 onzekerheid in Kanaän.

Hoe zwaar het ook is, het breekt haar hart, maar toch, Orpa neemt afscheid.
 Ze kust haar schoonmoeder en keert terug naar haar volk en naar haar goden!
 Terug in het heidendom!
 Het verstand heeft gewonnen.
 De risico's zijn te groot.

En Ruth?
 Terwijl Orpa al op de terugweg is klemmt Ruth zich nog aan Naomi vast alsof ze
 haar nooit zal loslaten.
 En tevergeefs probeert Naomi zich uit Ruths omarming los te maken.
 Tevergeefs zegt ze: *Ruth, ga alsjeblieft ook terug!*
Orpa is verstandig.
Wees jij het ook!

Maar terwijl bij Orpa het verstand het won van het gevoel, wordt bij Ruth haar ver-
 stand gescherpt door het geloof.
 Ruth is ziende geworden.
 Ze laat zich niet afschepen met de welvaart bij haar volk en haar goden.
 Wát - háár volk en háár goden!
 Zo kan ze het niet eens meer zien.
 Als ze zo dwingend voor de keus gesteld wordt, snijdt ze radicaal de banden daar-
 mee door.
 Ze kan eenvoudig niet doen wat Orpa doet.

Teruggaan?

Nee, nooit meer!

Hoe is deze keuze van Ruth te verklaren?

Het is toch een keus tegen alle waarschijnlijkheden in?

Ze had van Israëls God toch niet zoveel positiefs gemerkt?

En nogmaals, Naomi maakt nou niet bepaald reclame voor Hem.

Als Ruth louter en alleen was afgegaan op het volk van God, zeg maar: de kerkmensen, dan was ze nooit tot geloof gekomen.

Die hadden weinig van de rijkdom van het geloof in God laten zien.

Hoe is de keuze van Ruth te verklaren?

Ik weet het niet.

De Bijbel zegt er ook niets van.

Het is duidelijk dat Ruth de HEERE niet heeft beoordeeld naar zijn volk.

Dat zij de betekenis van zijn genade niet heeft afgemeten aan het geloof en de levenshouding van de kerkmensen.

Duidelijk is eveneens dat zij ook niet uit haar levensomstandigheden heeft afgeleid wie God was en hoe God was.

Want dat zou juist eerder aanleiding hebben kunnen zijn om maar niets met Hem te maken willen hebben.

Maar ondanks dit alles is er in Ruths hart liefde gegroeid voor de God van Israël.

Ze heeft onderkend dat deze God boven alle goden uitsteekt.

En ze heeft bij zijn kerk willen horen, ook al vielen de kerkmensen tegen.

Een verklaring voor Ruths geloof?

Nee, die heb ik niet.

Tenminste geen menselijke verklaring.

Zeker niet gezien tegen de achtergrond van de keuze van haar schoonzus Orpa.

Orpa heeft hetzelfde kunnen zien en ervaren als Ruth.

Maar Orpa koos toch anders.

Mensen kunnen leven onder dezelfde omstandigheden, het zelfde meemaken.

En de één leert bidden, de ander vloeken.

Kinderen uit hetzelfde gezin, met dezelfde opvoeding gaan soms toch totaal verschillende wegen.

Hoe heeft Jezus dat ook al weer eens gezegd?

Twee zijn er in het veld; één zal aangenomen worden en één achtergelaten worden.

Je ziet het hier voor je; twee vrouwen trekken met Naomi uit Moab weg.

De één keert terug, de ander gaat mee.

En hoe groot ook het aandeel van Naomi is geweest in het maken van die keuze, uiteindelijk was het toch Orpa's eigen verantwoordelijkheid.

Nogmaals, ze heeft hetzelfde meegemaakt als Ruth.

Maar voor haar is het kennelijk niet voldoende om het helemaal te wagen met de God van Israël.

En Ruth?

Ook Ruth is verantwoordelijk voor haar keuze.

En tegelijk is er dat wonderlijke geheim van het geloof.

Dat wonder, verwoord door Christus toen Hij zei: *Niemand kan tot Mij komen, tenzij de Vader hem trekke.*

Gód heeft Ruth getrokken.

Gód heeft haar door de Jordaan getrokken als door het water van de doop.

En haar ingelijfd bij zijn volk.

Dat is de enige verklaring voor Ruths geloof.

Dat geloof, dat zich uit in die ontroerende belijdenis die klinkt als een gedicht:

Waar u gaat, ga ik.

Waar u blijft, blijf ik.

Uw volk is mijn volk,

uw God mijn God.

Waar u sterft zal ik sterven en ook daar begraven worden.

Vlees en bloed hebben haar dat niet geopenbaard, maar haar Vader in de hemel.

En plechtig bezweert ze dit met een dure eed.

En zo verweert ze zich met kracht tegen de suggestie van Naomi.

De tegenstand van Naomi, de verzoeking die van de woorden van haar schoonmoeder uitgaat, wordt tot een beproeving waardoor Ruths geloof gelouterd wordt tot zuiver goud.

Maar daarmee verbrandt ze alle schepen achter zich.

Alle zekerheid die Moab biedt, geeft ze op.

Een huwelijk in Moab verlangt ze niet

Kinderen in Moab begeert ze niet.

Ze heeft een schat ontdekt, die heerlijker schittert dan alles wat Naomi opnoemt.

Een parel van grote waarde, waarvoor ze alles zonder meer laat schieten: haar land, haar volk, haar goden, vader en moeder, broers en zusters, de mogelijkheid van een nieuwe liefde en nog eens moeder te zullen worden.

Ze geeft het allemaal op.

Het heeft haar hart niet meer.

Dit, broeders en zusters, is geloof.

Het eind van alle berekening.

Verloochening van het eigen ik en een zich met huid en haar toevertrouwen aan de bescherming van de HEERE.

Moet dit Naomi niet ontzaglijk goed doen, dat Ruth ondanks alles dit dan toch maar in haar gezin heeft meegekregen?

Wat zegt Naomi daar nu wel van?

Naomi zegt niets!

Geen woord meer!

Een uitlegger zegt: *Ja, ze is er stil van, zo is ze onder de indruk.*

Een ander zegt: *We lezen het wel niet, maar wat zullen er aangename gesprekken zijn gevoerd op de verdere weg naar Kanaän.*

Ach, was dat maar zo.

Maar ik geloof het niet.

Had ze anders bij haar terugkeer in Bethlehem zo bitter kunnen spreken tot de vrouwen daar, zoals we lezen in vs. 20vv?

Had in haar woorden dan toch niet iets moeten doorklinken van de blijdschap over Ruth en haar geloof?

Maar we lezen er niets over.

Naomi blijft met haar reactie op de belijdenis van Ruth ver onder de maat.

Ze haalt a.h.w. haar schouders op en zwijgt.

Heel de weg naar Bethlehem wordt er geen woord van betekenis meer tussen die beiden gewisseld.

Misschien heeft Naomi van tijd tot tijd peinzend opzij gekeken en gedacht: *Dwaze stijfkop!*

Waar begin je aan?

Maar goed, je moet het dan ook zelf maar weten!

Inderdaad, waar is Ruth aan begonnen?

Nog maar amper heeft ze zich met hart en ziel aangesloten bij God en zijn volk, of de enige van dat volk, die ze kent, laat haar in de kou staan.

Geen arm om haar schouder.

Geen enkele bemoediging, zo van: *Meid, wat doe je me daarmee goed!*

Ik schaam me gewoon voor mijn eigen kleingeloof.

Maar je hebt gelijk, hoor, met je vertrouwen op de HEERE.

Kind, je steekt zo mij zelfs weer een hart onder de riem!

Had Naomi zo maar gesproken.
 Dan waren Ruth en zij, hand in hand, in gemeenschappelijk geloof en vertrouwen,
 de toekomst tegemoet getreden.
 Maar Naomi blijft zichzelf opsluiten in haar verdriet.
 Net als eens Rachel weigert ze zichzelf te laten troosten.
 En daarmee doet ze niet alleen Ruth tekort, maar ook zichzelf.
 Niet Ruth is de dwaas, maar Naomi!

Zo eindigen we net als de eerste keer in mineur.
 Toch zijn we wel verder gekomen.
 We hebben de eerste lichtstralen al door de duisternis heen zien komen.
 God gaf in Kanaän zijn volk weer brood.
 Hij heeft weer naar zijn volk omgezien.
 En Naomi neemt uit Moab een bekeerde schoondochter mee.

En wie ogen heeft om te zien, ziet hoe God bouwt aan het heil.
 God – de mens niet.
 Als het b.v. van Naomi had moeten komen...
 Maar God bouwt aan het heil.
 Aan het heil voor Naomi en Ruth.
 Maar ook aan het heil voor Israël.
 Ja, aan het heil van heel de wereld.

Ja, wij lezen dit verhaal vanuit het slot, met de kennis van waar het op uitliep.
 Maar wie dat weet hoort de slotwoorden van onze tekst met geopende oren: *En zij gingen beiden voort, totdat zij te Bethlehem kwamen...*
 Achter deze woorden glanst een hoopvol licht.
 Juist daar wil God hen hebben: in Bethlehem, de geboorteplaats van het heil.
 In Bethlehem, het broodhuis, van waaruit het brood verstrekt wordt, dat in eeuwig leven houdt. AMEN.

Preek over Ruth 1,19b-22 – Beslissend is niet het lot, maar onze houding tegenover God

Orde van dienst

Voorzang: Gezang 445, 1 en 2
 Votum en Groet
 Zingen: Gezang 445, 3
 Gebed om het licht van de Geest

Lezen: Ruth 1,19b-22 en Romeinen 8,31-39

Zingen: Psalm 107, 2. 3 en 4

Verkondiging van Ruth 1,19b-22

Zingen: Gezang 429

Dankzegging en voorbeden

Collecte

Geloofsbelijdenis (gezongen)

Zegen

Gemeente van onze Heer Jezus Christus!

Als je heel lang niet in de kerk bent geweest, dan kan de eerste keer dat je weer gaat heel spannend zijn.

Dat is al zo wanneer je een tijdje ziek bent geweest.

Maar helemaal als je om één of andere reden ooit bij de kerk bent weg gegaan.

Spannend!

Al die ogen, die kritische blikken!

De bijna hoorbare gedachten: *Hé, daar heb je hem/haar ook weer.*

Dát is een tijd geleden!

Wat doet-ie hier na zo lange tijd?

Och, misschien denken de meesten dat niet eens.

Maar jij, die voor het eerst de kerk weer binnenkomt, meent argwanend dat iedereen wél zo denkt.

Je bent gespannen en nerveus.

Je hebt het idee dat iedereen op je let en over je praat.

Je bent geneigd onmiddellijk scherp te reageren als je meent een opmerking te horen, waarvan je vermoedt dat die op jou slaat.

Zou Naomi zich ook niet zo gevoeld hebben toen ze voor het eerst na jaren weer in Bethlehem terugkwam?

Tien jaar geleden was ze naar Moab vertrokken met haar man en haar beide zonen.

En nu keert zij als een geslagen weduwe weer in de vaderstad terug.

In haar hart heerst de bitterheid.

Ze weet van de HEERE alleen dat zijn hand tegen haar is uitgestrekt.

Blind is ze voor het goede dat Hij haar toch óók maar gegeven heeft in Ruth.

Ruth die zo overtuigd haar geloof beled in Israëls God.

Die ondanks Naomi's afstotende houding nog maar één verlangen kent: wonen bij God in het beloofde land onder het volk van zijn verbond.

Maar het enige dat Naomi weet is dat Gods hand zwaar op haar drukt.

Ja, Naomi spreekt over de hand van God.
 Daaruit blijkt dat zij een gelovige vrouw is.
 Naomi is er van overtuigd dat haar leven wordt geleid door de HEERE.
 Ze gelooft niet in het blinde noodlot.
 Ze gelooft niet dat de dingen zomaar gebeuren.
 Naomi belijdt dat God te maken heeft met de gebeurtenissen van haar leven.

Nu, dat is toch al heel wat als iemand dat gelooft.
 Als je alleen in het toeval gelooft is het leven toch een zinloos gebeuren.
 Dan is er geen vaste lijn in je leven en ook niet in de wereldgeschiedenis.
 Maar zo denkt Naomi niet.
 Zij gelooft stellig in Gods leiding.

Maar in die leiding geloven is nog niet hetzelfde als die leiding ook van harte en vol vertrouwen te aanvaarden.
 Uit alles blijkt dat Naomi met dat aanvaarden van Gods leiding verschrikkelijk veel moeite heeft.
 Misschien kun je zeggen: juist omdat Naomi gelooft in de leiding van God heeft ze het zo moeilijk.
 Maar dat komt omdat Naomi nog niet de juiste houding tegenover God gevonden heeft.
 En juist onze houding tegenover God is beslissend voor ons levensgeluk.

Wat maakt dat een mens gelukkig is of niet?
 Wat is bepalend voor uw of jouw geluk?
 Zijn dat de omstandigheden waarin u verkeert?
 Wordt jouw geluk bepaald door je gezondheid?
 Door het fijne werk, dat je doet?
 Door het bedrag op je spaarrekening?
 Of omdat je een fijn stel vrienden hebt of een goed huwelijk?
 Dat zou je misschien wel zo zeggen.

Maar als je om je heen kijkt kun je mensen tegenkomen, die getroffen worden door slag op slag en die daardoor toch niet gebroken worden.
 En er zijn anderen, die om zo te zien alles mee hebben in het leven
 En toch vinden ze geen rust en kennen ze geen vrede in hun leven.

Daarom geloof ik dat ons levensgeluk niet staat of valt met wat we meemaken.
 Goede of kwade dingen.
 Maar beslissend is veelmeer de manier waarop we erop reageren.
 En voor gelovigen geldt dan: beslissend is niet ons lot, maar onze houding tegen-

Hoewel, mensen in onze omgeving kunnen daar wel grote invloed op uitoefenen – op de houding die we aannemen.

Een invloed ten goede of ten kwade.

De kring van mensen, waar we bij horen, kan een flink woordje meespreken.

Zo ging het tenminste wel met Naomi.

Hoe zal Naomi zich gevoeld hebben toen ze door de poort van Bethlehem trok.

Na jaren loopt ze weer door de bekende straten en langs de vertrouwde huizen.

Met het herkennen van de mensen zal ze meer moeite hebben gehad.

Tien jaar – wat kan een mens veranderen in die tijd!

Nou ja, laat ze zelf maar niets zeggen.

Ze is beslist ook niet meer die ze was.

Ze zal als vrouw heel goed geweten hebben hoe het lijden haar heeft getekend.

En niet in haar voordeel.

Ze heet Naomi.

Lieftallige – betekent haar naam.

Maar is dat geen vlag op een modderschuit geworden?

Zal ze niet achterdochtig geprobeerd hebben in de ogen van ieder, die ze tegenkomt, te lezen hoe er over haar gedacht wordt?

Zal ze niet haar oren gespitst hebben om te horen wat men over haar zegt?

In het kleine Bethlehem zijn het vooral de vrouwen die Naomi een aantrekkelijk onderwerp van gesprek vinden.

En daarbij is het ach en wee niet van de lucht.

Och, och, ze hebben wel met haar te doen, de arme stakker!

Haar man dood, geen kinderen meer.

't Is toch wat!

En wat ziet ze d'r uit!

Je zou haar haast niet weer kennen.

O, heb je haar nog niet ontmoet?

Nou, alle fleur is er wel voorgoed af, hoor!

O, daar komt ze net aan.

Kun je zien dat ik geen woord teveel zeg.

Onder doodse stilte gaat Naomi dan de vrouwen voorbij.

Ze voelt hun blikken in haar rug.

En dan hoort ze nog net één van hen halffluid zeggen: *Is dat Naomi?*

Meteen keert ze zich om.

En voor de oren van de verblufte vrouwen spuit ze verbitterd haar gal.

Die op zichzelf vrij onschuldige opmerking, doet bij Naomi de emmer overlopen.

Een op zichzelf vrij onschuldige opmerking, zeker.

Maar de vrouwen van Bethlehem zijn er wel mee beneden de maat gebleven.

Ik bedoel, beneden de maat die binnen de gemeenschap der heiligen gelden moet.

Deze vrouwen komen niet verder dan tot beklag met Naomi.

Nu kan beklag heus wel sympathiek zijn.

Maar als het daarbij blijft!

Bovendien, de vrouwen praten óver Naomi.

Maar wie richt het woord tót haar?

En had vooral dat niet moeten gebeuren?

Want wat gebeurt hier eigenlijk?

Een lid van Gods volk, dat dit volk verlaten heeft, keert terug bij haar volk.

Een kerklid dat zich onttrokken had voegt zich weer bij Gods gemeente.

Dat is toch niet niks!

Had in Bethlehem eigenlijk geen gejuich op moeten gaan?

Meid, wat heerlijk dat je de weg weer hebt teruggevonden naar het land van de HEERE, waar zijn beloften gelden!

Nu zal het weer goed met je worden.

Vertrouw er maar op dat God een keer brengt in jouw lot, zoals Hij het immers ook gedaan heeft in het lot van ons volk.

Zeg, Naomi, je weet toch al wel dat we hier geen honger meer hoeven lijden, hè?

O, nu we het er toch over hebben, je blijft vandaag natuurlijk bij ons eten.

We hebben weer genoeg.

Ja, neem gerust je schoondochter mee.

Trouwens, trek maar voor een tijdje bij ons in.

Dan kun je op je gemak uitkijken naar onderdak en alles weer op orde brengen.

En echt, Naomi, al lijkt nu alles donker in je leven, je gelooft toch niet dat God jou in de steek laat?

Je kent toch zijn beloften?

Wat denkt u, broeders en zusters, zou Naomi, als ze zó ontvangen was, ooit tot haar bittere klacht gekomen zijn?

Kijk, dat bedoelde ik zo even, toen ik zei dat de kring waartoe we behoren van grote invloed kan zijn op onze houding tegenover God – ten goede, maar ook ten kwade.

Zijn we als gemeente in dit opzicht onze verantwoordelijkheid jegens enkelingen in ons midden wel bewust?

De houding van Bethlehems vrouwen doet Naomi in haar houding tegenover God nog verder doorslaan naar het negatieve.

Ze bekijkt zichzelf met hún ogen.

En dan ziet ze zichzelf helemaal als iemand, door God geslagen en verstoten.

Ik weet heus wel, zegt Naomi, dat mijn naam niet meer bij me past.

Lieftallige - 't mocht wat!

Noem me alsjeblieft niet meer zo.

Zover is het met me gekomen dat mijn eigen naam me als spot in de oren klinkt.

Je kunt me beter Mara noemen – bitterheid.

Want bitter is mijn lot.

Nee, zeg maar niets!

Ik weet waar het van komt.

Ik weet ook wel wie mijn leven leidt.

Dat is de Almachtige.

Ik ben Hem in Moab echt niet vergeten, als jullie dat soms denken.

Trouwens, daar kreeg ik nogal de kans voor!

Moet je zien wat er van me geworden is.

Wat was ik rijk, toen we weggingen.

Zeker, we leden honger en gebrek.

Daarom gingen we juist.

Maar ik had tenminste m'n man nog en m'n zonen.

Maar de HEERE heeft ze me ontnomen.

Tja, ik zal het wel aan Hem verdiend hebben, zal ik maar rekenen.

Maar het is wel hard, wat de Almachtige mij heeft aangedaan.

Zo klaagt Naomi haar nood.

Ze noemt God de Almachtige.

Een prachtige naam voor God.

Ik denk aan de prachtige belijdenis van Zondag 9 van onze Catechismus.

Op de vraag wat we geloven als we zeggen: *Ik geloof, in God de Vader, de Almachtige...* luidt het antwoord: *Ik vertrouw zo op Hem dat ik niet twijfel of Hij zal zorgen voor al wat mijn lichaam en ziel nodig hebben, en ook hal het kwaad, dat Hij mij in dit moeilijke leven toedeelt, voor mij ten beste keren. Immer, Hij kan dit doen als een almachtig God en wil het ook doen als een getrouw Vader.*

De belijdenis van Gods almacht is de gelovige van Zondag 9 tot troost.

Maar uit alles blijkt dat Naomi uit Gods almacht zeker geen troost put.

Integendeel, ze ziet die almacht alleen maar als de oorzaak van haar droeve omstandigheden.

Ze ziet die almacht slechts tégen haar gericht.

Mogelijk spreekt hier ook haar kwade geweten.

Ze zegt hoe God tegen haar getuigd heeft (vs. 21).

En ze gebruikt dan een term uit de rechtsspraak.

Het betekent zoveel als dat God haar voor de rechtbank heeft aangeklaagd als iemand, die het verdient te worden verstoten.

Haar weduwschap en haar kinderloosheid bewijzen, dat ze niet meer mee mag doen.

Ze is als een abces weggesneden uit de gemeenschap van haar volk.

God heeft tegen haar getuigd.

En ziet ze niet terecht een duidelijk verband tussen haar lot en haar schuld?

Lag er in háár leven inderdaad niet een link tussen zonde en tegenslag?

Nee, meestal kan en mag je dat niet zo duidelijk aanwijzen.

Maar heeft God in zijn daden en in zijn leiding van haar leven inderdaad niet tegen Naomi getuigd?

Door naar Moab te gaan en het land der belofte te verlaten, is haar leven Mara – bitterheid - geworden.

Was dat niet te verwachten?

Zal een mens niet maaien, wat hij heeft gezaaid?

De HEERE heeft tegen Naomi getuigd.

Inderdaad, maar is het een vals getuigenis?

En wat nog belangrijker is: is God in zijn getuigenis alleen maar tégen Naomi?

Zeker, het is waar.

Wat een mens zaait, moet hij vaak ook maaien.

God houdt de gevolgen van onze zonden lang niet altijd tegen.

Wie zijn heilzame geboden overtreedt krijgt met de consequenties te maken.

Een alcoholist kan het aan zijn lever krijgen.

Wie seksueel losbandig leeft kan aids krijgen of een andere ernstige ziekte.

Wie niet verantwoord met zijn tijd omgaat, maar verslaafd raakt aan zijn werk, moet het soms flink bezuren.

Wie nooit tijd en aandacht voor een ander heeft, zal merken dat hij vereenzaamt.

En dan kan de klacht van Naomi ook in zo'n leven aktueel worden: de HEERE heeft tegen mij getuigd en de Almachtige heeft mij veel kwaad aangedaan.

Maar wat Naomi niet onderkent is, dat God zelfs in zijn getuigenis tegen haar nog

voor haar is.

Dat God zelfs in zijn getuigenis tegen haar nog uit is op haar heil.

Zeker, Naomi is volkomen ontluisterd.

Maar zou ze misschien niet in Moab gebleven zijn als dit alles haar niet overkomen was?

Heeft juist ook haar harde lot haar niet weer teruggedreven naar het land der belofte?

Want God, de HEERE – zeker, de Almachtige – is ten diepste niet tegen ons, maar vóór ons.

En wij, die Christus kennen, kunnen dat zeker weten.

Op zijn heerlijkst heeft God zich bekend gemaakt in Christus, de Rechtvaardige, die stierf voor goddelozen.

Maar nu mag er dan ook geen moment meer aan getwijfeld worden dat God vóór ons is.

God is geen ogenblik tegen ons, maar eeuwig voor ons.

En als God voor ons, wie zal dan nog tegen ons zijn?

Hoe zal Hij, die zelfs zijn eigen Zoon niet gespaard, maar voor ons allen – zondaars, overtreders van Gods wet, bezorgde kleingelovigen die we vaak zijn – overgegeven heeft, ons met Hem ook niet alle dingen schenken?

Nee, op die manier als wij dat weten, wist Naomi het nog niet.

Maar ze kon toch wel weten van de openbaring van de trouw van Hem, die zijn goedertierenheid handhaaft, die ongerechtigheid, overtreding en zonde vergeeft.

Ze leefde toch in de tijd van de richters, toen God telkens weer terugkeerde tot zijn volk dat even zovaak weer bij Hem wegliep?

Doet ze de God van het Verbond geen onrecht door alleen maar te spreken van zijn Almacht die zich tégen haar keert?

Voor Naomi lijkt God mijlenver.

Het is maar goed, broeders en zusters, dat God er niet op wacht tot wij in dankbare verwondering eindelijk eens door hebben hoe wijs en goed Hij handelt, voordat Hij met ons verder gaat.

Nee, God gaat gewoon met ons verder, ondanks het vele dat Hij soms van ons slikken moet.

En terwijl wij voortgaan in de sleur van ons leven en onze dagen verglijden in zuchten en klagen, is God allang bezig het wonder te werken.

We zien het niet altijd, maar juist dat doodgewone, alledaagse leven is boordevol van Gods aanwezigheid, zijn hulp, zijn heil, zijn vrede.

Naomi ziet alleen nog maar dat God tegen haar getuigt.

Maar God is allang bezig minstens zo hard te getuigen van zijn trouw aan zijn beloften en van zijn verbondsliefde,

Van zijn trouw en liefde, die Hij juist in en door háár geslacht op z'n heerlijkst openbaren wil.

Het is opvallend hoe Ruth in heel het verhaal van Naomi geen enkele plaats heeft. Zij komt er niet in voor.

Zij kan kennelijk de leegte in Naomi's leven nog niet voor het geringste deel opvullen.

Maar ook al komt ze niet voor in het verhaal van Naomi, ze heeft wel degelijk een plaats in het verhaal van God.

En door de Heilige Geest gedreven herstelt de schrijver van deze geschiedenis dan maar het verzuim van Naomi met de woorden.

En het is net alsof hij nog zoveel mogelijk woorden aan Ruth wijden wil, waar Naomi in gebreke is gebleven.

Zo keerde Naomi terug mét Ruth, de Moabietische, haar schoondochter, die met haar uit het veld van Moab meegekomen was.

En dan is er tenslotte ook nog dat andere woord over de velden, die wit zijn om te oogsten, waarvan zij straks mogen leven.

Zie je het dan niet, Naomi?

Nee, ze ziet het niet.

Evenmin als wij zien wat God voor morgen al voor ons klaar heeft liggen.

Maar opdat wij er een vermoeden van zouden hebben, om onze verwachtingen te spannen, heeft God dit boekje in zijn Woord laten opnemen.

Hoe God in het gewone, alledaagse leven werkt aan ons heil.

Wij zien alleen maar de wegen waarop wij proberen vooruit te komen en zo vaak stuk lopen.

Maar langs die gewone wegen voltrekt zich dan toch maar het wonder van God.

Van die God, die het licht roept in de nacht.

En reken maar, als God het licht roept, dan gaat het licht ook schijnen. AMEN.

Preek over Ruth 2 – God en het toeval

Orde van dienst

Voorzang: Psalm 61, 3 en 4

Votum en Groet

Zingen: Psalm 61, 5

Lezing van de wet of vermaning uit het Nieuwe Testament

Zingen: Psalm 34, 5

Gebed om het licht van de Geest

Lezen: Ruth 2 en 2 Korinthiërs 9,6-15

Zingen: Gezang 350, 1. 2 en 4

Verkondiging van Ruth 2

Zingen: Gezang 479

Dankzegging en voorbeden

Collecte

Zingen: Gezang 465, 1 en 5

Gemeente van onze Heer Jezus Christus!

Wat merk je eigenlijk van God?

Waar is God aanwezig in onze wereld?

Waar is God precies aan te wijzen in uw leven?

Als Hij bestaat en als Hij, zoals de Bijbel zegt, zich bemoeit met alle mensen, moet je daar dan niet meer van ervaren?

Herkent u deze vragen?

Zijn het vragen waar u zelf wel eens mee tobt?

Maar mag ik daar dan eens met een tegenvraag op reageren?

Als u of als jij zegt: *Ik merk zo weinig van God.*

Ik kom Hem zo weinig tegen – dan zou ik willen vragen: *Wat zou je dan precies willen meemaken?*

Hoe stel je je een concrete ontmoeting met God voor?

Wat zou je van Hem willen merken?

Wat zou er moeten gebeuren, waardoor jij overtuigd raakt dat Hij er toch is?

En dat Hij zich inderdaad met jou bemoeit?

Wil je iets opvallends meemaken?

Kijk je uit naar spectaculaire gebeurtenissen?

Dat iemand die doodziek is en op onverklaarbare wijze wordt genezen?

Of dat je op wonderbaarlijke wijze een ongeluk overleeft?

Of dat je een heel speciaal gevoel krijgt, misschien zelfs een stem hoort?

Dat zouden toch duidelijke tekenen kunnen zijn van Gods aanwezigheid?

Maar als je nou nooit eens zulke dingen meemaakt?

Moet je dan vaststellen dat God er dus niet is?

In elk geval niet in jouw leven?

Zo'n conclusie zou veel te snel getrokken zijn.

Door alleen maar uit te kijken naar opzienbarende voorvallen ontnem je jezelf juist de mogelijkheid om God te ontmoeten.

Want meestal laat God zijn aanwezigheid in ons leven op andere manieren merken.

Zeker, God kan dat doen op een bijzondere en overweldigende manier.

Zoals Hij Mozes riep bij de braamstruik.

Zoals Hij Jesaja riep in een aangrijpend visioen.

Maar meestal is God op andere wijze in ons leven aanwezig.

Veel gewoner, alledaagser.

Zo gewoon en alledaags, dat je je er gemakkelijk op verkrijgt.

Maar steeds is er de kans op contact met Hem.

Alleen moet soms je oog er voor geopend worden.

Een prachtig voorbeeld daarvan is de geschiedenis van vanmorgen.

Het is een puur aards verhaal over gebeurtenissen tussen heel gewone mensen, ook al is de één wat rijker dan de ander.

Er gebeuren totaal geen spectaculaire dingen.

Maar aan het eind (vs. 20) breekt bij Naomi plotseling het licht door.

God was aan het werk.

De hand van de HEERE leidde en stuurde.

Pas achteraf kreeg ze er oog voor.

En zo willen ook wij vanmorgen deze kostelijke geschiedenis lezen.

Als het verhaal van Gods aanwezigheid en van zijn leiding in de alledaagse dingen van ons mensenleven.

Ja, die Naomi!

Wat een verschil in houding aan het eind en aan het begin van dit hoofdstuk.

Aan het begin volhardt ze nog in de verbitterde houding, waarin ze van Gods hand alleen maar weet dat die tegen haar gekeerd is.

En dit denken verlamt haar ook.

Er gaat niets van haar uit.

Ze toont geen enkel initiatief.

Volkomen passief wacht ze op de dood.

Maar Ruth laat zich hierdoor niet meeslepen.

Zij onderzoekt de mogelijkheden om in het levensonderhoud van haar schoonmoe-

der en haar zelf te voorzien.

En al gauw heeft ze in de gaten hoe andere mensen soms aan de kost komen.

Ze ziet de armen van Bethlehem 's morgens de stad uittrekken en 's avonds met koren terugkomen.

Dat hebben ze gevonden op de akkers rondom Bethlehem.

Bij navraag hoort ze van een goede wet, die God aan zijn volk had voorgeschreven:

Wanneer gij de oogst van uw land binnenhaalt, zult gij de rand van uw veld niet geheel afmaaien en wat nog is blijven liggen van uw oogst, zult gij niet oplezen. Dit zult gij voor de armen en de vreemdelingen laten liggen (Lev. 19).

Een uiterst merkwaardig voorschrift: *U zult de rand van uw veld niet geheel afmaaien...*

Want hoe breed of hoe smal moet die rand zijn?

Dat was er niet bij gezegd.

Ja, dat is nu typisch God.

Hij eist ten behoeve van de armen een stuk land.

Maar de boeren mogen zelf bepalen hoe ver ze daarmee willen gaan.

Dat laat God aan hen over.

God laat hun eigen vrijwilligheid intact.

Zo doet Paulus het later ook, als hij de Korintiërs oproept een bijdrage te geven voor de armlastige gemeente van Jeruzalem.

Maar dat moet een milde gave zijn en geen afgeperste gift.

Laat ieder doen, zegt Paulus dan, zoals hij zich in zijn hart heeft voorgenomen.

Niet met tegenzin of gedwongen.

Want God heeft de blijmoedige gever lief (2Cor 9,7).

Al onder het oude verbond wilde God niet alleen met uiterlijke dwang zijn volk tot vrijgevigheid brengen, maar met een beroep op hun hart.

Nu, Ruth stelt zich onder deze wet van God.

Denk niet dat dat gemakkelijk was.

Want dit is een openlijke erkenning van hun armoede.

Probeert u zich eens in te leven in Naomi.

Ooit was ze zelf boerin en at ze van de opbrengst van haar eigen land.

En nu genadebrood te moeten eten!

Te moeten leven van de bedeling!

Je hand op te moeten houden bij de diaconie!

Ook in onze tijd is dat nog steeds een schrikbeeld.
 En ik moet zeggen dat veel diaconieën het er ook wel naar hebben gemaakt.
 Ik weet van een oude vrouw uit de provincie Groningen, die in de jaren dertig van de vorige eeuw steun nodig had.
 Elke week kon ze een klein bedragje ophalen bij de broeders diakenen.

Toen besloten de kinderen botje bij botje te leggen om moeder voor de winter een warme jas te geven.
 Toen ze met die jas in de kerk gezien was, werd meteen een aantal kwartjes op de steun ingehouden.
 En die was al niet ruim.
 Kennelijk was er meer geld dan ze aan de diakenen had verteld.

En zo is het vaker gebeurd.
 Soms is keihard over tere gevoelens van mensen heengewalst.
 De steun werd niet gezien als een recht, dat God aan de armen heeft verleend.
 Maar als een gunst van mensen.
 Wat is er vaak geblunderd door kerkmensen.
 Hoeveel generaties zijn buiten de kerk geraakt omdat zoiets gebeurde!

En Ruth stelt zich vrijwillig bloot aan dit gevaar.
 Op een morgen trekt ook zij de poort van Bethlehem uit, op zoek naar een akker om afgevalen koren te verzamelen.
 Waar is ze aan begonnen?
 Ze is een zwakke vrouw, nog wel een vreemdelinge, die op niemands bescherming rekenen kan.
 Vergeet niet dat ze leeft in de tijd van de Richters, waarin het er met de zeden bepaald niet best voor stond.
 Ieder deed immers maar wat goed was in eigen ogen.
 Zal ze niet ruw behandeld worden?
 Tot drie keer toe (vs. 9. 16. 22) wordt er op gezinspeeld dat dat haar overkomen kon.

Maar Ruth neemt dit risico.
 Het eerste, het beste korenveld waar ze mensen aan het werk ziet, loopt ze op en stapt op de voorman af.
 En beleefd vraagt ze: *Meneer, zou ik op dit land wel aren mogen zoeken?*
 Heel bescheiden vraagt ze toestemming om gebruik te mogen maken van haar récht!
 En de knecht, die wel zal hebben geweten hoe zijn baas daarover dacht, geeft haar

toestemming.

En al gauw is ze ijverig in de weer.

Ze gunt zich weinig rust, ook al is het werk niet gemakkelijk.

Voor al wanneer de zon begint te branden wordt het knap zwaar.

Mogelijk heeft ze door de maaiers of de schovenbindsters wel eens de naam van hun baas horen noemen: Boaz.

Maar wat zegt haar dat?

Wat haar betreft had ze net zo goed op een andere akker terecht kunnen komen.

Er is bij Ruth van geen enkele opzet sprake geweest.

Ze is, zoals we in vs. 3 lezen, *bij geval* op het land van Boaz terecht gekomen.

Ja, bij geval.

Maar we kunnen dit onmogelijk lezen als: door stom toeval.

Integendeel, dit is leiding van boven!

Het lijkt allemaal een toevallige samenloop van omstandigheden.

Maar in het verborgene is God aan het werk.

Hij borduurt aan het heil van Naomi en Ruth.

Aan het heil van Israël.

Ja, aan het heil van de wereld!

In het verborgene!

De verteller láát het ook nog in het verborgene.

Ruth heeft niets in de gaten.

Naomi weet nog helemáál nergens van af.

Maar wij, die het verhaal van achteren lezen, wij zien het schitterende patroon van het borduurwerk steek voor steek zichtbaar worden.

Het optreden van Boaz is nog zo'n gouden draad in dit patroon.

Als de morgen al een eind gevorderd is komt de boer zelf eens kijken hoe het met de oogst staat.

En al gauw ontdekt hij een nieuw gezicht op het land.

Dat tekent hem al.

Hij kijkt niet alleen maar naar het werk: hoeveel er al gedaan is, of de kwaliteit van het graan goed is, of er goed mee wordt omgegaan.

Nee, hij heeft oog voor de mensen op zijn land.

Zelfs voor de armoedzaaiers, die teren op zijn zak.

Boaz doet onmiddellijk navraag naar Ruth.

De voorman is vol lof over haar.

Hij is getroffen door haar grote ijver.

Als Boaz hoort wie ze is, wil hij onmiddellijk nader met haar kennis maken.

Hij kent haar nog niet van gezicht.

Maar uit wat hij tegen haar zegt in vs. 11 blijkt, dat hij al genoeg over haar heeft gehoord.

En daarmee heeft ze zijn sympathie gewonnen.

Voordat hij naar haar toe gaat, zegt hij nog tegen de knecht: Zeg, let er alsjeblieft een beetje op dat geen van de mannen haar te na komt, hè.

En als ze dorst heeft, laat haar dan uit jullie kruiken drinken.

Dan hoeft ze daarvoor niet helemaal naar de put in de stad.

Let je er even op?

Dan gaat hij naar Ruth en zegt: *Hoor eens, meisje, je bent hier vandaag voor het eerst.*

Maar als ik jou was zou ik de héle oogst maar op mijn akkers blijven om aren te zoeken.

Kom maar gerust, zolang er wat te vinden valt.

En voor de knechten hoef je niet bang te zijn.

Ik heb hen verboden je ook maar een haar te krenken.

En als je dorst krijgt, drink dan gerust uit hun kruiken.

Ruth is hoogst verbaasd!

Ze weet gewoon niet wat haar overkomt.

Wat een verkwikkende vriendelijkheid.

Ze drinkt de woorden van Boaz in zoals kurkdroge grond het regenwater opzuigt.

Nou ja, Naomi – verbitterd en in zichzelf gekeerd als ze is – heeft haar daar de laatste tijd ook beslist niet mee verwend.

Ontroerd buigt Ruth zich voor Boaz neer.

Waarom bent u zo goed voor me?

Waarom zo vriendelijk – nog wel voor een vreemdelinge?

En wat Boaz dan zegt is nog weldadiger.

Ik ben diep getroffen door wat je hebt gedaan, zegt hij.

Dat je bent weggegaan uit je land, waar je geboren bent.

Weg bij je vader en moeder om je aan te sluiten bij een volk dat je helemaal niet kende.

De God van Israël, onder wiens vleugelen je bent komen schuilen, moge goed voor je zijn.

Wat is dat prachtig en fijn gezegd door Boaz.

Hij ziet Ruth als die kleine vogel uit Ps. 61, die is komen schuilen waar God zijn vleugels om haar slaat.

Boaz ziet de komst van Ruth naar Bethlehem in het juiste licht.

En hij waardeert het als een daad van groot geloof.

Om die daad te karakteriseren gebruikt hij in vs. 11 woorden die zo overgenomen kunnen zijn uit Gen 12.

Het verhaal van Abram, die zijn land en zijn familie en zijn vaders huis verliet om te gaan naar het land dat God hem wijzen zou.

En door dat geloof is zij in Boaz' ogen een dochter van Abraham, zoals hijzelf een zoon van Abraham is.

In dat geloof vallen verschillen van taal en afkomst en ras volkomen weg.

In dat geloof in de ene God van Israël weet Boaz zich nauw verwant aan Ruth, ook al is ze honderd keer een Moabietische!

De God van Israël, onder wiens vleugelen je bent komen schuilen, moge goed voor je zijn!

Ja, maar dat bedoelt Boaz duidelijk niet in de zin van de rijke uit de brief van Jakobus: *Ga heen en wordt warm!*

Nee, Boaz laat zich maar al te graag door de God van Israël gebruiken om die goedheid een heel concrete vorm te geven.

Is het een wonder dat Ruth heel ontroerd is?

Dank u wel, zegt ze, dat u mij troost.

Hoort u het verdriet van de laatste weken, dat achter deze woorden schuil gaat?

Dank u, dat u mij zo troost, terwijl ik nog minder ben dan één van uw slavinnen.

Ja, alsof in het geloof in Israëls God ook standsverschil niet volledig wegvalt.

Dat blijkt diezelfde middag nog.

Dan nodigt Boaz haar persoonlijk uit om samen met hem en zijn personeel de maaltijd te gebruiken.

Hij biedt haar aan te drinken van de zure wijn, die zo goed is voor de dorst.

En hij presenteert haar geroosterd koren, een erg gewaardeerde lekkernij.

Uit alles blijkt dat hij haar aanwezigheid zeer op prijs stelt.

Ruth, de asielzoekster uit Moab, is die middag de eregast van de rijke Boaz.

Ze delen brood en wijn.

De arme en de rijke ontmoeten elkaar en hun beider Maker is de HEERE (Spr. 22,2).

Ze hebben elkaar zelfs gekregen.

Dat weten we.

En dat is hier tussen de korenschoven begonnen.

Maar we weten nog meer.

Het is begonnen bij de HEERE, de God, die zich ontfermt over weduwen en wezen en over alle eenzamen en hen doet wonen in zijn huis, waar ze zijn kinderen om zich heen vinden.

Want wie vader en moeder en broers en zussen en vrienden om Hem verlaten heeft, die zal ze weer terug ontvangen in de gemeenschap der heiligen.

Ja, soms is het misschien maar één die die gemeenschap vertegenwoordigt.

Maar in elk geval: Hij is de God, bij wie je – hoe verlaten ook – vroeg of laat zegt: ... *en levenslang ben ik niet eenzaam meer.*

Ruth beleeft de gemeenschap der heiligen in het land der belofte in Boaz.

Als ze na het eten weer het veld opgaat om nog meer in te zamelen, geeft Boaz zijn knechten nieuwe instructies.

Mannen, doe me een lol en laat voor die vrouw wat extra op het land vallen.

Trek voor mijn part af en toe zo maar eens een handvol uit de schoven.

En laat ik niet horen dat iemand iets onvriendelijks tegen haar zegt!

Wat is Boaz toch eigenlijk een uitstekende diaken.

Zoals hij helpt met takt en fijngevoeligheid.

De steun, die hij biedt is geen vernederende gift.

Hij zegt niet tegen Ruth: *Kom eens hier, meid!*

Hou je zak maar open, dan zal ik 'm eens tot de rand toe voldoen.

Nee, hij laat haar volop in haar waarde.

Ze kan aan het einde van de dag zeggen dat ze er zelf hard voor gewerkt heeft.

Dat heeft Boaz fijntjes aangevoeld.

Ja, een diaken in optima forma is hij.

Dat bleek trouwens ook al uit wat hij tegen haar zei.

Boaz liet zijn steunverlening vergezeld gaan van vriendelijke en vertroostende woorden.

En zonder zulke woorden is steunverlening eigenlijk niet compleet.

Niet voor niets wordt in het bevestigingsformulier voor ambtsdragers van de diakenen gevraagd dat ze bereid moeten zijn om de troost van het evangelie mee te delen aan hen die in nood verkeren.

Ja, Boaz doet het goed.

Zó goed dat Ruth aan het eind van de dag zo'n 36 liter gerst verzameld heeft.
Wat zal Naomi wel niet zeggen?

Nou, die weet inderdaad niet wat ze ziet.

Zoveel gerst en dan ook nog dat heerlijke, geroosterde koren waarvan Ruth 's mid-
dags wat voor haar bewaard heeft.

Ze roept verrast uit: *Waar ben je dan geweest vandaag?*

En als dan de naam van Boaz valt, is het alsof de wolken sluier, die al tijdenlang
voor haar gezicht hing, plotseling openscheurt en de zon eindelijk doorbreekt.

Boaz, uitgerekend bij Boaz is Ruth terecht gekomen.

Dat is eindelijk goed nieuws!

Naomi wordt er gewoon een ander mens van.

Is het niet verrukkelijk om te horen hoe ze ook kan spreken?

Verdwenen is de bitterheid, verdwenen het harde spreken over God.

Nu noemt ze Hem niet meer El Sjaddaj, de Almachtige, die haar slaat.

Ze heeft weer oog voor Gods trouw.

Nee, dit is geen toeval dat Ruth op Boaz' land terecht gekomen is.

O nee, dat weet Naomi wel beter.

Hier zit de HEERE achter.

Hij heeft het allemaal zo geleid.

En dan ziet Naomi ook waar dit op uit kan lopen.

Want Boaz is een lossen.

Ik laat nu maar even rusten wat dat precies betekent.

Maar in elk geval dit, dat er toch nog toekomst is voor het geslacht van Elimelech.

Want Gods verbondstrouw geldt ook voor de doden.

Ja, nu gaat zij weer hopen.

Een herder is de Heer.

God doet de toekomst open.

Hun leven neemt een keer.

Ja, deze geschiedenis toont wel heel duidelijk hoe God aanwezig is in de gewone,
dagelijkse dingen van het leven.

En wel zo, dat Hij er plotseling een wending aan kan geven.

Ik moet er onmiddellijk bij zeggen dat dit verhaal geen onomstotelijk bewijs is dat
God aanwezig is in de gewone dingen.

Iemand die wil volhouden dat het volledig van toevalligheden aan elkaar hangt,
evenals heel het leven, is niet van het tegendeel te overtuigen.

Voor wie geen persoonlijke band met God heeft, of bij wie die band tijdelijk verbroken is, zoals bij Naomi eerst, hebben de gewone dingen geen enkele bewijskracht.

Maar wie zich openstelt voor God, die zal Hem kunnen ontmoeten en ontvankelijk worden voor zijn aanraking.

Hij is immers niet ver van een ieder van ons?

Alleen hebben we soms een Boaz nodig om ons die alomtegenwoordigheid van God bewust te maken.

Ja, God zegt in deze geschiedenis heel duidelijk: *Kijk eens naar Mij.*

Maar dat betekent ook: *Kijk eens om je heen, kijk eens om je heen.*

Geef elkaar de hand.

Je bent niet alleen.

AMEN.

Preek over Ruth 3,1-9 – Ruth, de dienstmaagd van haar Heer

Orde van dienst

Voorzang: Gezang 145

Votum en Groet

Zingen: Gezang 66, 1 en 3

Zingen: Gezang 540 (Opwekking)

Lezing van de wet of vermaning uit het Nieuwe Testament

Zingen: Psalm 86, 1 en 2

Gebed om het licht van de Geest

Lezen: Leviticus 25,23-28 en Marcus 10,42-45

Zingen: Gezang 151

Verkondiging van Ruth 3,1-9

Zingen: Psalm 72, 2 en 4

Dankzegging en voorbeden

Collecte

Zingen: Gezang 28, 1 en 3

Zegen

Gemeente van onze Heer Jezus Christus!

Wubbo stak vanmorgen de eerste Adventskaars aan.

Want vandaag is het alweer de eerste zondag van Advent.

En na de vierde zondag van Advent vieren we weer Kerst.

Op Kerst volgt in het voorjaar de lijdenstijd met Goede Vrijdag.

Dan komt Pasen.

Daarna Hemelvaartsdag en Pinksteren.

Dan hebben we een hele zomer en een hele herfst geen feesten meer.

Dat sluiten we af met de laatste zondag van het kerkelijk jaar.

En dan is het opnieuw Advent.

Draaien we niet alsmaar in een kringetje rond?

Komen we eigenlijk wel verder?

Komen we nog ergens uit?

Of draaien we maar rond en rond en rond?

Draaien we niet dol?

Voor wie zich laat leiden door het bijbelse verhaal is dat beslist niet het geval.

Voor gelovige kinderen van God is de geschiedenis een lijn.

Geen cirkel, maar een lijn.

We komen ergens vandaan.

En we gaan ergens naar toe.

We zijn op weg naar het Koninkrijk van de vrede.

Dat zou je niet zo zeggen.

Alles vloekt daar tegenin.

Het lijkt inderdaad of we doldraaien in de vicieuze cirkel van het kwaad.

Maar ons geloof geeft ons hoop dat er toekomst is.

Advent – dat betekent: er komt wat op ons toe.

Er komt Iemand naar ons toe.

Jezus Christus, de Koning van het rijk van de vrede, is naar ons op weg.

En als dat uw geloofsovertuiging is, dan stempelt dat uw leven.

Dan staat alles wat u doet in het teken van die toekomst.

En hoe ingrijpend dat kan zijn, dat kan de geschiedenis van vanmorgen ons duidelijk maken.

Ja, het komt er dan wel op aan dit verhaal op zijn juiste waarde te schatten.

Bij het lezen van dit hoofdstuk kunnen er heel wat misplaatste gevoelens en gedachten boven komen.

Voor je het weet hebben we van Naomi en Ruth een volkomen verkeerd beeld.

Want lijkt Naomi geen slimme, oude koppelaarster?

Een sluwe vrouw, die speculeert op Boaz' gevoeligheid voor vrouwelijk schoon,

zeker nadat hij zijn buik volgegeten heeft en ook nog een flinke neut op heeft?

Is ze er niet berekenend op uit via Ruth haar doel te bereiken: een onbezorgde oude dag in het huis van een schatrijke schoonzoon?

En Ruth – gaat zij niet te werk als de kordate, jonge weduwe, die nergens voor te-

rugschrikt om maar een uitstekende partij aan de haak te slaan?

Deze geschiedenis kan heel gemakkelijk worden gelezen als het verhaal van een pikant nachtelijk avontuur.

Als je het zou filmen zou het zeker goed zijn voor een paar prikkelende, erotische scènes.

Maar dan zitten we er wel mijlenver naast.

Hier is totaal iets anders aan de hand.

Want dit is een verhaal van verrassende gehoorzaamheid aan Gods goede wetten.

Een verhaal van zelfverloochenende liefde en van uiterst tere fijngevoeligheid.

Hier zien we kinderen van God op hun best, op zoek naar elkaars welzijn.

En daarbij voegen ze zich naar de wil van hun genaderijke Verbondsgod.

Laten we maar weer beginnen bij het begin: het gesprek tussen Naomi en Ruth.

En vergelijk dan het begin van c. 3 eens met het begin van c.2.

Wat een verschil!

Daar een gelaten Naomi, die alle initiatief aan Ruth laat.

Die niets anders weet te zeggen dan: *Je doet maar!*

Apathisch en passief laat ze de dingen op zich af komen.

Maar nu!

Wat een activiteit!

Naomi is wakker geschud.

Dat heeft de vriendelijkheid van Boaz gedaan.

Naomi bruist weer van energie.

Ze zit vol plannen.

Plannen voor Ruth.

En die hebben alles met Boaz te maken.

Reken maar dat ze daar heel de tijd van de gerste- en tarweoogst duurde in gedachten mee bezig is geweest.

Toen Ruth die eerste dag van Boaz' veld thuiskwam – uitgerekend van alle akkers rondom Bethlehem van zijn land – schoot het door haar heen: *Die man is één van onze lossers!* (2,20)

Ja, dat moet ik wel even uitleggen.

Want hier krijgen we te maken met een bijzonder stukje wetgeving van Israël.

In dit verhaal spelen twee wetten van Israël een speciale rol.

Nl. de wet op de lossing en de wet op het zwagerhuwelijk.

Allereerst de wet op de lossing.

Toen Israël het beloofde land was binnengekomen had iedere familie een stuk land

ontvangen, een eigen erfdeel.
 Maar niet als eigendom!
 Nee, als bewijs van Gods liefde.
 Die grond was onderpand van Gods gunst.
 De enige, eigenlijke eigenaar van de akkers, de weiden en de boomgaarden was
 God zelf.
 En zijn volk had in wezen slechts het vruchtgebruik.

Nu, in verband daarmee had God wetten gegeven, die moesten voorkomen dat enig
 stuk land ooit definitief in vreemde handen over zou gaan.
 Wanneer een Israëliet zich gedwongen zag om zijn grond te verkopen, dan was het
 familielid dat hem het naast stond verplicht dat voor hem terug te kopen.
 Op die manier kon het erfdeel toch in de familie blijven.
 Dat was de wet op de lossing.

En dan die andere wet, de wet op het zwagerhuwelijk.
 Want God wilde niet alleen voorkomen, dat een familie haar grondbezit verloor.
 God waakte er ook voor dat niet ooit een stuk land zijn eigenaar zou verliezen.
 Daarom, wanneer een weduwe kinderloos achterbleef, en zo het geslacht dreigde
 uit te sterven, dan rustte op de broer van de gestorvene de plicht de weduwe te
 trouwen.
 En de eerste zoon uit dit huwelijk gold wettelijk als de zoon van de overledene en
 trad in al zijn rechten.
 Het familiebezit was voor hem.

Waarom was dat zo belangrijk: het behoud van de grond voor een familie en het
 voortbestaan van een familie op zo'n speciaal stuk grond?
 Dat had alles te maken met de toekomst.
 God was met Israël een avontuur begonnen.
 God was met de stammen en geslachten van Israël op weg gegaan naar zijn toe-
 komst vol van heil.
 En God wilde onderweg geen stam en geen geslacht verliezen.
 Hij wilde ze allemaal meenemen naar het Koninkrijk van zijn vrede.
 Dat zat achter die wetten.

Naomi had lang gedacht, dat zij buiten de boot viel.
 Ze was haar man kwijt en haar beide zonen.
 En ze was de grond kwijt, die haar erfdeel was.
 En zo dreigde ze het zicht op toekomst te verliezen.
 Israël ging verder op de weg naar het Koninkrijk van de vrede.
 Maar zij en het nageslacht van Elimelech zouden daar niet meer in delen.

Maar toen ze hoorde dat Ruth op de akker van Boaz terecht gekomen was, toen begon er weer hoop te gloren in haar hart.
 En als dan de oogst voorbij is, is de tijd van handelen gekomen.
 Naomi wil rust zoeken voor Ruth (vs. 1).

We horen hier Naomi dezelfde woorden gebruiken als in c. 1,9.
 Maar toen meende ze nog dat Ruth die rust zou kunnen vinden in Moab.
 Een zwagerhuwelijk in Kanaän verwierp Naomi toen nog fel en bitter als een onmogelijke mogelijkheid.
 Maar inmiddels heeft Naomi ontdekt dat bij God niets onmogelijk is.
 Wijst alles niet in de richting van een huwelijk tussen Ruth en Boaz?

En dan komt Naomi met het plan, tot in onderdelen uitgedacht, hoe Boaz inderdaad tot zo'n huwelijk te brengen is.
 Je vraagt je af waarom dat zó moet?
 Waarom zo'n nachtelijk avontuur met alle risico's van dien?
 Waarbij toch ook Ruths eer op het spel komt te staan?
 Waarom Boaz niet recht op de man af gevraagd?
 Had Naomi dat niet beter kunnen doen?

Maar in de eerste plaats was Boaz het niet verplicht.
 Uit vs. 12 blijkt dat er nog een lossers was, die er meer voor in aanmerking kwam.
 Naomi zei in 2,20 dan ook terecht dat hij één van de lossers was.

Bovendien, denk eens in: een rijke boer vragen of hij een huwelijk wil overwegen met een vrouw, die op zijn akker aren raapt.
 Om nog maar te zwijgen over de moabietische afkomst van Ruth.
 Nee, Naomi zoekt een meer subtiële weg.
 Eigenlijk doet ze niet meer dan het Boaz in overweging geven.
 Via Ruth.
 Maar niet zonder Ruth en buiten haar om.
 Ze legt haar plannen ter goedkeuring aan haar schoondochter voor.
 Ruth moet zelf bewust de weg van Gods geboden willen gaan.

En dan blijkt opnieuw hoe Ruth echt lid van Gods volk geworden is.
 Ze is nog maar pas bij de kerk.
 Maar ze toont een liefde voor God en zijn volk, waar ieder gebóren kerklid een voorbeeld aan kan nemen.
 Destijds zei ze tegen Naomi: *Uw God is mijn God!* en ook: *Uw volk is mijn volk.*
 Nu, eerst heeft ze geprofiteerd van de rechten die het lidmaatschap van dat volk

haar bood (aren rapen).

Maar nu schrikt ze er niet voor terug ook haar verplichtingen tegenover dat volk en de God van dat volk op zich te nemen.

Zelfs wanneer dat offers van haar vraagt.

Ja, zelfs het offer van haar leven.

Inderdaad, het offer van haar leven!

Want laten we ons niet verkijken op dit huwelijk.

Laten we het maar niet al te romantisch voorstellen.

Op zichzelf genomen was dit huwelijk voor Ruth echt zo aantrekkelijk niet.

De eerste die dat wel door heeft is Boaz zelf.

In vs. 10 zegt hij dat ze in zeker opzicht beter af was geweest met een jonge vent.

Want Boaz mag dan wel heel vriendelijk zijn, hij kon wèl haar vader zijn.

Bovendien, wie zegt dat hij al niet getrouwd wás?

En dat Ruth als tweede vrouw met de mindere positie van een bijvrouw genoeg zou moeten nemen?

Nee, zo voor de hand ligt dit huwelijk echt niet voor Ruth!

Toch gaat Ruth akkoord.

Ze doet wat Naomi vraagt.

Ze gaat naar Boaz in dienst van Elimelechs geslacht, van Juda, van Israël.

Ze gaat in dienst van Israëls heilsverwachting.

En zo gaat ze in dienst van God zelf, die haar een plaats gaf in dit volk, opdat ook uit haar zijn volk zou worden gebouwd.

Ze gaat in gehoorzaamheid aan de geboden die gelden binnen het volk van God.

Ruth blijkt uit het goede hout gesneden om stammoeder van Jezus te worden.

Ik denk aan Maria, die van Gabriël de moeilijke opdracht kreeg om de ongehuwde moeder van de Heiland te worden.

En Maria antwoordde: *Zie, de dienstmaagd van de Heer, mij geschiede naar uw woord.*

Zo maakt Ruth zich dienstbaar, met ziel en lichaam, aan het plan van God met Israël en met de wereld.

Dat plan, dat uitliep op de komst van Hem, die zei: *De Zoon des mensen is niet gekomen om zich te laten dienen, maar om te dienen.*

Met de gezindheid van haar grote Zoon heeft ze zich gevoegd naar de wil van God.

Nee, Ruth heeft beslist niet gewéten dat ze zo'n grote zaak diende.

Maar onze bewondering voor haar is er alleen maar groter om.

Ze kan het immers niet hebben gedaan om de eer moeder van de Messias te kunnen

worden?

Integendeel, ze zet haar eer op het spel door zelf Boaz ten huwelijk te vragen.
Want als Boaz eens weigerde?

Maar Ruth heeft dit risico om verworpen te worden bewust gelopen.

Ze heeft eigen verlangens opzij gezet.

Ze heeft niet bewust een huwelijk gezocht met iemand van haar leeftijd.

Ze heeft zich niet laten leiden door de stem van haar bloed en evenmin door koele berekening.

Ze zocht voor alles het Koninkrijk van God en zijn gerechtigheid.

Hoe doen jullie dat, jongens en meisjes?

Hoe doen jullie dat als je verliefd wordt?

Vorige week sprak mijn collega en zwager ds. Busstra daar ook al over.

Hebben jullie ook ter harte genomen wat hij toen zei over het huwelijk en de voorbereiding op het huwelijk?

Geloof maar gerust dat God, die vanaf het begin man en vrouw voor elkaar geschapen heeft, er plezier in heeft als jullie de liefde ontdekken.

Maar in hoeverre denken jullie zelf in deze dingen aan God?

En wel zo dat Hij zijn plezier in jullie samengaan behoudt?

Staat de wil van God voorop bij de keuze van de jongen of het meisje met wie je misschien ooit trouwen wilt?

Nee, zulke dingen als van Ruth gevraagd werden, zullen vandaag van jullie niet gauw verwacht worden.

Maar op één punt is er geen enkel verschil: je moet in je huwelijk samen met de ander God kunnen dienen.

Je moet toch wel met hem of haar over de HERE kunnen praten.

Samen kunnen zoeken in Gods Woord naar wat Hij wil.

Samen al de dingen van je leven in gebed bij de HERE kunnen brengen.

Je moet er ook samen naar kunnen zoeken hoe je in gehoorzaamheid aan God je brood verdient, je inkomen besteedt, je kinderen opvoedt, je plaats in de wereld en in de kerk inneemt, enz.

Hoe kun je in dit alles Gods zaak in deze wereld dienen – dát is het eerste waar je naar moet vragen bij de keus van je toekomstige echtgeno(o)t(e).

En alle andere dingen: een mooi bekkie, een sportief figuur, een goeie baan, e.d. – als het erop aan komt zijn die van ondergeschikt belang.

Ook hier geldt: *Zoekt eerst het Koninkrijk van God, d.w.z. hou voor alles rekening*

met God.

Laat daaraan alles ondergeschikt blijven.

Ook je gevoelens, je verliefdheden.

De stem van God hoort altijd sterker te blijven dan de stem van het bloed.

Ruth legt die stem van het bloed het zwijgen op.

Die nacht gaat ze naar de akker van Boaz.

Ze wacht tot het wannen, het scheiden van kaf en koren, voor die avond voorbij is.

Dat gebeurde 's avonds, omdat dan de wind voor dit werk het meest gunstig was.

Vanuit een verborgen schuilplaats houdt ze in de gaten wanneer Boaz na gedane arbeid eet en drinkt en eindelijk slapen gaat en waar.

Boaz gaat niet naar huis, maar hij blijft op het veld om in eigen persoon zijn oogst te bewaken.

En dan, als hij vast in slaap is, komt Ruth heel voorzichtig dichterbij en kruipt aan het voeteneind bij hem onder zijn deken.

Ja, wat moet je daar nu van denken.

Een jonge vrouw, die zomaar bij een man onder de deken kruipt!

Wanneer dit verhaal zich vandaag zou afspelen zou het niet anders verstaan worden dan als het uitlokken van een liefdesavontuurtje.

Misschien zou je zelfs het woord prostitutie kunnen gebruiken.

Is dit nog wel netjes?

Maar geldt hier niet het spreekwoord: *Zoals de waard is verdenkt hij zijn gasten?*

Wij, in onze oversekste samenleving, kunnen zo'n geschiedenis als deze haast niet meer met zuivere ogen en reine gedachten lezen.

Maar zijn we daarmee niet zelf geoordeeld?

En niet Ruth?

We kunnen ons in ons oordeel over Ruths gedrag maar het beste laten leiden door iemand uit die eigen tijd.

Iemand die bewezen heeft bijzonder eerbiedwaardig te zijn.

Ik bedoel Boaz zelf.

Door wat Ruth die nacht doet, daalt ze zeker niet in Boaz' achting.

Integendeel, ze stijgt er nog in.

Als Boaz midden in de nacht uit zijn slaap opschrikt, merkt hij dat er iemand bij hem onder de deken ligt.

Een vrouw!

Wie ben je?

Wat kom je doen?

Wat is dit allemaal?

En dan klinkt zachtjes het antwoord: *Ik ben Ruth, uw dienstmaagd.*

Och, eigenlijk hoeft ze dan al niets meer te zeggen.

Haar gedrag spreekt boekdelen.

Door onder zijn deken te gaan liggen zegt ze: *Boaz, ik zou graag als vrouw het leven tot in de slaap met je delen.*

Maar door te gaan liggen aan zijn voeteneind zegt ze ook: *Ik heb eigenlijk geen recht op die plaats.*

Heel haar houding is een nederig verzoek om haar dit recht te verlenen.

En haar woorden zijn hiermee geheel in overeenstemming: *Spreid uw vleugel, d.w.z. de zijkant van uw mantel, over mij heen.*

Dat is een duidelijke herinnering aan Boaz' eigen woorden, die eerste morgen toen zij op zijn akker was (2,12).

Toen had Boaz immers gezegd, dat ze was komen schuilen onder de vleugelen van Israëls God.

Zo kom ik nu bij u, zegt Ruth.

Ook hiermee beveelt ze zich volkomen in Boaz' hoede en bescherming aan.

Want u bent de lossen.

Prachtig is dat!

Boaz had toen de bede uitgesproken dat Ruth bescherming bij de God van Israël zou mogen vinden.

En nu vraagt Ruth aan Boaz om dan zelf de verantwoordelijkheid op zich te nemen die bescherming ook concreet te maken.

Want u bent de lossen, zegt Ruth tegen Boaz.

Wist u dat in de latere profetieën, met name die van Jesaja, dit een veel gebruikte naam voor God is geworden?

God, Israëls Lossen.

God, die zich ontfemt over zijn volk, dat zijn erfdeel is kwijt geraakt door eigen schuld.

God, die voor het doodlopende geslacht van Abraham weer nieuwe mogelijkheden vindt.

God, de Lossen, de Ver-Lossen van zijn volk.

Dat beeld is duidelijk ontleend aan de wet op de lossing.

Dan rijst voor ons op het beeld van Gods Zoon, de Christus, de Lossen bij uitstek! Hij die gekomen is om ons te garanderen de onverstoorbare rust en geborgenheid van het Koninkrijk van de vrede.

Nee, Ruth heeft het niet geweten.

Maar haar zelfverloochenende liefde voor Naomi en haar overgave aan Naomi's plannen om nog nageslacht voor Elimelech te verwekken heeft de weg gebaad voor de komst van de Koning van het Rijk van de vrede.

Ruth heeft begrepen dat we op weg zijn naar dat rijk.

En dat heeft heel haar doen en laten gestempeld.

Laten ook wij ons leven daarop richten.

AMEN

Preek over Ruth 3,10-4,10 – Liefde is de vervulling van Gods wet

Orde van dienst

Voorzang: Psalm 93, 1 en 2

Votum en Groet

Zingen: Psalm 93, 3 en 4

Lezing van de wet of vermaning uit het Nieuwe Testament

Zingen: Gezang 360, 1 en 3

Gebied om het licht van de Geest

Lezen: Ruth 3,10-4,10 en Romeinen 13,8-14

Zingen: Psalm 119, 21 en 22

Verkondiging van Ruth 3,10-4,10

Zingen: Gezang 481, 1. 3 en 4

Collecte

Zingen: Gezang 460, 1 en 2

Zegen

Gemeente van onze Heer Jezus Christus!

Vanmiddag twee onderdelen uit het verhaal van Boaz en Ruth.

Allereerst nog eens weer de nachtelijke ontmoeting op de dorsvloer.

En daarna de rechtszitting in de poort van Bethlehem de volgende dag.

Maar beide gebeurtenissen kunnen zomaar verkeerd worden beoordeeld.

Zoals ik vorige week al zei, die nachtelijke ontmoeting wordt al gauw miskend als een romantisch liefdesverhaal met pikante trekjes.

Maar de opwindende lijkt gauw verdwenen als in het ochtendgrauwen de juristerij om de hoek komt kijken.

Al dat gedoe met regels en bepalingen – het stof van muffe wetboeken kriebelt je in je neus!

Maar noch het één, noch het ander is waar.

Want in de gebeurtenis van c. 3 is de romantiek ver te zoeken.

En de rechtshandeling van c. 4 is verre van droog en saai.
Integendeel, als ergens het leven warm tintelt, dan in wat daar verteld wordt.

Laten we eerst nog eens kijken naar wat die nacht gebeurd is.
Ruths poging om de vrouw van Boaz te worden.
We zagen vorige week, dat was niet zozeer uit liefde voor Boaz, maar veel meer voor Naomi.
Ruth wil Naomi dienen in háár verlangen naar nageslacht voor Elimelech.
Ruth ging beslist niet naar Boaz omdat ze smoorverliefd op hem was.
Ze ging voor Naomi.
Ze ging voor de zaak van God.
Daaraan maakte ze haar eigen toekomst, haar eigen levenslot ondergeschikt.

En Boaz voelt ook heel goed aan hoe Ruth een óffer brengt.
Bescheiden geeft hij toe (3,10) dat een huwelijk met hem voor Ruth echt niet zo aantrekkelijk is.
Hij mag dan rijk zijn.
Maar voor zo'n jonge meid als Ruth is hij toch maar een ouwe vent.
Het was logischer geweest als ze had geprobeerd een jonge knul het hoofd gek te maken.

Maar nee, ze verloochent zichzelf en komt naar Boaz.
Daarmee heeft ze haar liefde bewezen voor God en zijn volk.
En daarvoor wenst hij haar Gods zegen toe.
Gezegend moogt gij zijn door de HEERE, mijn dochter...
Nu, inderdaad, Ruth is ook een gezegende onder de vrouwen.
En gezegend zal zijn de vrucht van haar schoot.

Ja, Boaz voelt zich vereerd met Ruths aanzoek.
Prachtig is dat!
Hij heeft niet het idee, dat hij de straatarme Moabietische een gunst verleént.
Nee, het is alsof hij van haar een gunst ontvángt!
Hij is haar maar wat graag ter wille.

Alleen, er is een 'maar' bij.
Boaz is nl. niet de enige en zelfs niet de eerste die als lossers in aanmerking komt.
Er is een lossers, nader dan hij.
Als die Elimelechs land zou willen kopen en Ruth zou willen trouwen, dan heeft die ander er meer recht op.
Maar, belooft Boaz, daar zal hij zo snel mogelijk werk van maken.
Ruth kan gerust zijn, óf die andere lossers óf Boaz zal met haar trouwen.

Nu, dat is dan mooi geregeld, niet?

Het komt hoe dan ook in orde.

Maar probeert u zich eens in te denken wat dit voor Ruth betekent!

Heeft ze zich er op ingesteld met de oudere Boaz zal trouwen, en dan moet ze plot-seling rekening houden met de mogelijkheid dat haar bruidegom nog weer een ander is!

Iemand die zich tot nog toe nog nauwelijks om haar en Naomi bekommerd heeft.

Was het niet te begrijpen geweest als Ruth gezegd had:

Nou, nee, Boaz!

Dan maar liever niet.

Dat vind ik toch wat teveel gevraagd!

Maar Ruth zegt geen woord.

Ze blijft standvastig op de weg die Gods gebod haar wijst.

Is er een losser met meer rechten dan Boaz, dan trouwt ze met hem als God dat zo voorschrijft.

Ze blijft volharden in de houding van Maria: *Zie, de dienstmaagd van de Heer; mij geschiede naar uw woord.*

Voor Ruth is het belangrijkste dat Naomis verlangen wordt vervuld.

Verder valt er van die nacht op de dorsvloer weinig te vertellen.

Maar juist dat weinige is zo veelzeggend.

Het was immers een tijd waarin het met de seksuele moraal bar slecht gesteld was.

Daar vertelt het boek Richteren ons meer dan genoeg over.

Maar Boaz, de nakomeling van de hoer Rachab, en Ruth, de Moabietische, die van jongs af is opgevoed in de ontucht van de tuchteloze dienst aan Kamos – zij houden hun hartstochten in toom.

Boaz laat zich niet verleiden tot misbruik van Ruths weerloosheid.

Hij doet integendeel alles om haar eer en goede naam zuiver te houden.

Hij stuurt haar niet midden in de nacht naar huis.

Dat is te gevaarlijk.

Want de poort van de stad gaat pas tegen de morgen weer open.

Maar ze moet ook niet wachten tot het helemaal licht is.

Het is beter dat niemand van haar bezoek aan de dorsvloer afweet.

Daar komen maar al te gauw praatjes van.

En dat zou het verzoek aan de andere losser wel eens minder aannemelijk kunnen maken.

Zo rept Ruth zich in alle vroegte weer naar de stad, naar haar schoonmoeder.

Wat zal Naomi vol spanning naar Ruths terugkeer hebben uitgekeken!
 Ze hangt aan haar lippen als ze alles vertelt.
En moet u eens kijken, moeder, wat Boaz mij weer heeft meegegeven: zoveel gerst!
Want, zei hij, je moet niet met lege handen bij je schoonmoeder komen.

Niet met lege handen.

Zal Naomi bij deze woorden misschien ook hebben gedacht aan haar eigen bittere woorden tot de vrouwen van Bethlehem, die haar beklagden om haar lot?

Vol ben ik heengegaan, maar leeg heeft mij de HEERE doen terugkeren, had ze toen geklaagd (1,21).

Nu mag ze ondervinden hoe de goedheid van de HEERE haar lege handen vult.

Ja, niet met brood alleen, maar ook met nieuwe toekomstverwachting.

God is bezig de bitterheid uit haar leven weg te doen.

Haar zaak is bij Boaz in goede handen.

En zo is het.

Terwijl de beide vrouwen nog honderd uit praten over wat er die nacht allemaal gebeurd en gezegd is, is Boaz al bezig zijn plannen uit te voeren om Ruth en Naomi te helpen aan hun recht.

Hij maakt er onmiddellijk werk van.

Hij wacht nog geen dag!

Wat een trouw en wat een ijver!

Ja, toch kan de houding van Boaz wel vragen oproepen.

Want waarom schakelt hij de nadere lossen eigenlijk in?

Ziet hij toch eigenlijk niet zoveel in een huwelijk met Ruth?

Nee, uit alles blijkt dat Boaz zich tot Ruth voelt aangetrokken.

Hij bewondert en waardeert haar.

Alleen, Boaz weet dat hij nog geen recht heeft op haar.

Er is een ander die, in het kader van Gods wetten, eerder in aanmerking komt.

En wat doet Boaz dan?

Hij gaat zelf die ander aan zijn recht herinneren.

Maar is dat dan niet stom?

Snijdt Boaz zichzelf niet in de vingers?

Moet het recht dan zozeer zijn loop hebben, dat het geluk van twee mensen daardoor verstoord kan worden?

Tallozen zullen vandaag Boaz voor gek verklaren.

Twee mensen gaan b.v. van elkaar houden.

De één is echter al getrouwd.

Maar in dat huwelijk is de liefde al tijden zoek.
 Of de ander zit al jaren in een psychiatrische inrichting.
 En moet dan dat officiële huwelijk maar niet wijken voor de liefde?
 Die instelling van het huwelijk mag dan toch geen sta-in-de-weg zijn voor het intense geluk dat twee mensen in elkaar vinden?
 God wil toch zeker het geluk voor zijn kinderen?

Maar Boaz redeneert anders.
 Gods wetten zijn bedoeld om het leven mógelijk te maken.
 Niet om het dood te knijpen.
 Het leven wordt alleen gevonden binnen de ruimte van de bepalingen van Gods wet.

Wel, denkt Boaz, Gods wetten beloven leven, niet alleen aan mij, maar ook aan de ander.
 Boaz gunt die andere lossen het voorrecht – want zo ziet Boaz het zelf! – een hulpbehoevende weduwe te steunen en zich daarmee zo'n deugdzame vrouw als Ruth te verwerven.
 Boaz zelf zou niets liever willen.
 Nu, waarom zou die ander niet hetzelfde willen?
 En nu biedt Boaz hem daartoe de volle gelegenheid.
 Ook al ontnemt hem dit zelf de kans op een huwelijk met Ruth.

Boaz belegt een bijeenkomst in de poort.
 Daar voltrokken zich in het oude Israël alle belangrijke en officiële gebeurtenissen.
 En daar spreekt Boaz met de lossen in aanwezigheid van tien getuigen.
 En uit 4,11 kunnen we opmaken, dat er al gauw een hele kring van Bethlehemieten omheen kwam staan of zitten.

Namens Naomi deelt Boaz mee dat ze het land van Elimelech verkopen wil, omdat ze geld nodig heeft.
 Als de andere lossen het land niet koopt, koopt Boaz het.
 Dan blijft het in elk geval in de familie.

Maar de ander gaat akkoord.
 Met een zeker pathos verklaart hij plechtig: *Ik zal lossen!*
 Hij is bereid Gods goede wet na te leven.

Prachtig, zegt Boaz.
Maar daar komt dan nog iets bij.
In de koop is mee begrepen de jonge weduwe van Machlon, de zóón van Elimelech.

*Naomi heeft bedongen dat degene die de akker koopt zal trouwen met Ruth.
En de zoon uit dat huwelijk moet later de eigenaar zijn van de akker.
Zo zal de naam van Elimelech blijven voortleven op het voorvaderlijk erfdeel.*

O, maar dat verandert de zaak.
Zo ziet de ander in de koop geen heil!
Dat is immers geld uitgeven voor een ander, voor de eventuele zoon van Ruth.
Maar dat is niet zakelijk meer.
En even vlot als hij zonet op Boaz' voorstel inging, trekt hij zich nu weer terug.
Dan laat hij de eer aan Boaz.

De man trekt zijn schoen uit en overhandigt die aan Boaz.
Met dit ritueel draagt hij zijn eigendomsrecht aan Boaz over.
Hij zegt a.h.w. tegen Boaz: *Hier, ga jij dan maar in mijn schoenen staan.*
Onder het beding van een huwelijk met Ruth zal ik die akker niet betreden.

Wat moeten we eigenlijk van die nadere lossen denken?
Nu, je kunt hem niet beschuldigen van overtreding van de wet.
Hij had het volste recht om de door Boaz gestelde voorwaarde niet te aanvaarden.
Geen wet die hem daartoe verplichtte.
Hij was toch niet Ruths zwager?
Alleen de broer van de gestorvene was wettelijk verplicht de weduwe te trouwen
en voor nageslacht te zorgen.
Nee, volgens de letter van de wet kon niemand hem ook maar iets maken.

Maar, broeders en zusters, is het juist niet deze vorm van wetshandhaving die de
wereld van het recht zo stoffig en droog maakt, zo saai en doods?
Waar de wet zó wordt nageleefd wordt het leven doodgeknepen.
Dan wordt de wet gehoorzaamd naar de letter, maar allerm minst naar de bedoeling.

Immers, wat was de zin van het losserschap?
Dat het erfdeel dat God ooit gegeven had tot in verre toekomst in het bezit van de
familie zou blijven.
Maar kon de lossen dan niet begrijpen dat hij er dan met de koop van Elimelechs
land alleen beslist nog niet was?
Waarom zul je het erfdeel voor een familie bewaren als er geen familie is om het
erfdeel te bezitten?

Nee, het is zeker niet naar de letter van de wet, als Boaz aan de lossing van de ak-
ker als voorwaarde het huwelijk met Ruth verbindt.
Maar het is wel in de geest van de wet.

De nadere lossen legt de wet uit naar zichzelf toe.

Als hij er beter van kan worden, wil hij de wet best nakomen en voordeel genieten van de voorrechten die de wet hem biedt.

Maar zodra er van verplichtingen sprake is trekt hij zich terug.

Nogmaals, zonder ook maar één regel uitdrukkelijk te overtreden.

Maar daarmee laat hij wel blijken geen gevoel te hebben voor de bedoeling van Gods wetten.

Hij heeft totaal niet begrepen dat die wetten alleen vervuld worden door de liefde.

Al Gods wetten zijn a.h.w. grenzen rondom het terrein van het leven, van de liefde.

Overschrijd je die grenzen, glip je tussen de palen door, dan val je buiten het toelaatbare.

Nu kun je zeggen: *Goed, dan ga ik zo ver mogelijk tot het uiterste.*

Maar zo, dat ik nog net binnen de perken blijf.

Dan blijf je rondhangen bij de grens.

Dat is de houding van de nadere lossen.

Hij overtreedt geen wet, hij overschrijdt geen grens.

Maar aan het werkelijke leven komt hij bij lange na niet toe.

Want dat werkelijke leven, het leven in liefde is te vinden, wanneer je je van de grenzen zo ver mogelijk naar binnen toe beweegt.

Nu, zijn gedrag steekt wel schril af bij dat van Boaz.

Boaz had zich nog gemakkelijker van zijn verplichting om met Ruth te trouwen kunnen afmaken.

Die ander was immers nader dan hij?

Maar Boaz is vervuld met liefde voor Naomi en Ruth.

En hij denkt er niet over die liefde te laten doden door de letter van de wet.

Wat een genot is het om te zien hoe Boaz' liefde overvloedig is in helder inzicht en fijngevoeligheid om te onderscheiden waarop het aankomt.

De diepste inhoud van de wet is de eis der liefde.

Maar daarom kan de wet eigenlijk ook alleen maar worden vervuld door iemand, die gedreven wordt door de liefde tot God en zijn naaste.

Boaz zegt niet: *Met hoe weinig kan ik toe?*

Maar: *Wat kan ik doen om Gods eis zoveel mogelijk na te komen.*

Zijn royale, werkelijk koninklijke houding, steekt scherp af tegenover de klein-geestige benepenheid van mr. X.

Tussen twee haakjes: het is opvallend dat de schrijver zijn naam totaal verzwijgt. Is dat om hem te sparen?

Of vindt hij die naam het vermelden niet waard?

Omdat hij zelf zich niet inspande om de naam van Elimelech in leven te houden?

Hoe dan ook, terwijl meneer Dinges duidelijk bang is zichzelf te benadelen, wekt Boaz de indruk alsof hij een aanzienlijke rijkdom in handen krijgt.

Moet je horen wat hij zegt: *Ál wat Elimelech heeft toebehoord en ál wat Chiljon en Machlon heeft toebehoord, koop ik uit de hand van Naomi; en óók nog Ruth, de Moabietische, verwerf ik mij tot vrouw.*

Alsof Boaz er alleen maar beter van wordt.

Het kan niet op!

Laat mr. X in deze koop en in dit huwelijk geen heil zien, Boaz wel.

Misschien heeft meneer Dinges wel zijn schouders opgehaald.

Wat een poeha!

Het ontbreekt Boaz toch wel aan zakelijkheid!

Hij weet dat $2 \times 2 = 4$ en dat je deel kleiner wordt als je het onder meerderen verdelen moet.

Boaz weet niet waar hij aan begint.

Inderdaad, dat heeft Boaz zeker niet geweten.

Anders zou je achteraf nog kunnen zeggen, dat hij het er om gedaan heeft.

Dat hij het er om gedaan heeft om grondlegger te zijn van het koningshuis van David en om voorvader te worden van Jezus Christus.

Maar Boaz heeft niet geweten dat het daarop uit zou lopen.

Zoveel heil had zelfs hij niet in zijn huwelijk met Ruth gezien.

In Boaz wordt heel Israël gezegend, ja zelfs heel de wereld.

Mr. X is hoogstens toeschouwer geweest van het geluk en de vrede, die het deel waren van Boaz en Ruth.

En had hij in de toekomst kunnen kijken, dan had hij misschien wel het veelgehoorde woord gesproken: *Ja, als ik dát geweten had!*

Kijk, broeders en zusters, daar hebt u nu het fiasco van de mens met de nuchtere zin voor de werkelijkheid.

De mens van $2 \times 2 = 4$.

Die loopt vast omdat hij geen oog heeft voor een hogere werkelijkheid.

Omdat hij geen vertrouwen heeft in dat wat een mens boven alles te zoeken heeft: het Koninkrijk van God.

Scherper dan hier kan in klein bestek de tegenstelling tussen de twee levenshoudingen, die t.a.v. de wet en zo t.o.v. God mogelijk zijn, haast niet worden getekend.

En dan te bedenken dat dit alles gebeurde in de dagen dat de richters richtten. Toen ieder deed wat goed was in eigen ogen en er geen koning was in Israël. Een tijd van verwording en grote verdorvenheid en verkrachting van het recht. Door zijn optreden wentelt Boaz een smaad van Israël af. Hij zorgt voor een heerlijke variatie op dat mismoedige thema: *Een koning was er wel niet in Israël, maar God had toch nog trouwe kinderen die er op uit waren zijn wil met liefde en blijdschap te volbrengen.*

En zo is Boaz duidelijk een type, een voorbeeld van Jezus Christus. Toen immers het menselijk geslacht na zijn afval van God in hopeloze toestand verkeerde, was alleen Jezus Christus, net als Boaz in de richterentijd, nee, meer nog dan hij in staat om de hoge eisen van Gods wetten te vervullen uit heilige liefde.

En zo heeft Hij de mensheid uit de val kunnen oprichten en behouden om ons een nieuwe toekomst te geven.

En zoals door Boaz, de lossen, de naam en plaats van Elimelech en zijn geslacht in Israël bewaard bleef, zo herstelt Christus de naam van de zijnen in eeuwigheid en geeft Hij hun een eeuwig erfdeel.

En zo naderen we hier het hoogtepunt van het boek.

Want het wordt steeds duidelijker zichtbaar wordt (wat we uiteraard al die tijd heus wel geweten hebben) dat God Ruth bestemde voor Boaz en Boaz voor Ruth.

En dat alles om zo te komen tot de geboorte van Christus, de genade Gods, die verschenen is om heil te brengen aan alle mensen. AMEN.

Preek over Ruth 4,11-21 – Eind goed, al goed!

Orde van dienst

Voorzang: Gezang 125, 1. 2 en 4

Votum en Groet

Zingen: Psalm 145, 1. 4 en 6 (de niet gezongen onberijmde gedeelten worden tussendoor gelezen)

Lezing van de wet of vermaning uit het Nieuwe Testament

Zingen: Gezang 117, 4 en 5

Gebed om het licht van de Geest

Lezen: Jesaja 49,1-13 en Mattheus 1,1-17

Zingen: Psalm 30, 2 en 5

Verkondiging van Ruth 4,11-21

Zingen: Gezang 66
 Dankzegging en voorbeden
 Collecte
 Zingen: Gezang 444,1 en 3
 Zegen

Gemeente van onze Heer Jezus Christus!
 Waar wordt de geschiedenis gemaakt?
 En door wie?
 Welke namen komen in de geschiedenisboeken terecht?
 Zijn dat niet de namen van hen, die vandaag de krant halen?
 De namen van presidenten en generaals en van de mensen die belangrijke ontdekkingen doen?
 En de namen van de plaatsen waar de belangrijke beslissingen vallen?
 Ik reken er niet op dat over honderd jaar mensen nog weten wie ik was.
 En ik geloof ook niet dat er dan iets geweldigs over Nunspeet of Hulshorst of Doornspijk bekend zal zijn.
 Wij zijn maar van die meelopers.
 Net als Zebulon – weet u wel, waar ds. Schelhaas het vorige week over had.
 We tellen niet mee.
 We hebben geen invloed.
 We leggen geen gewicht in de schaal.

Ja, zo kijken wij tegen de geschiedenis aan.
 En toch is dat niet juist.
 De echte geschiedenis wordt niet gemaakt door de grote namen.
 De echte beslissingen vallen niet in Washington of Moskou, in Berlijn of Parijs.
 Maar daar waar mensen in het kleine trouw zijn aan God.
 Daar gebeuren de dingen die de wereld veranderen.
 Daar gebeuren de dingen die de loop der gebeurtenissen wezenlijk veranderen.

We lezen vandaag het verhaal van Naomi en Ruth en Boaz uit.
 Het verhaal van drie mensen uit een heel andere tijd, een andere wereld, met andere gewoonten en gebruiken.
 We hebben hen een beetje leren kennen.
 We volgden hen een stukje op hun levensweg.
 We zagen hun verdriet, hun wanhoop en misnoedigheid, maar ook hun hoop.
 We mochten een beetje lezen in hun hart en op het spoor komen van wat hen bewoog.

En hoe veel verschil er ook is tussen hun tijd en de onze en tussen hun wereld en de

onze, we hebben ze toch ook leren kennen als mensen zoals wij.
Ze waren voor ons herkenbaar in hun verdriet, hun lijden, hun verbittering daarom.
Zoals ze zochten naar zekerheid en geborgenheid, zo staan ze toch heel dicht bij
ons – Naomi en Ruth en Boaz.

En toch maakt dat dit boekje niet tot wat het is: een troostboek.
Een boek, dat de moed er bij ons in kan houden.
Dat is het alleen als we dit boek lezen in zijn verband.
Dat gewone, kleinschalige leven van een boerenfamilie uit het Betlehem van meer
dan 3000 jaar geleden – het heeft ons pas echt iets te zeggen als we het zien in het
brede verband van Gods grote werk.
Als we het zien in verband met Advent: Gods plan om licht te brengen in het duis-
ter van de wereldgeschiedenis.

Ja, want alles hangt met alles samen.
Het boek Ruth loopt uit op het noemen van de naam van David.
Die naam is het laatste woord van het boek.
Tegelijk is die naam de sleutel om het echt te kunnen begrijpen.
Wie deze sleutel niet gebruikt heeft geen toegang tot het geheim van dit verhaal.

De verteller was aan dit verhaal nooit begonnen als hij niet had geweten dat het zou
eindigen met die naam – de naam van David.
Daar wilde hij uitkomen – bij dat geslachtsregister.
En bij de naam van Israëls beroemdste koning.
Zo heeft hij willen laten zien hoe deze dorpsgeschiedenis van nationaal belang is
gebleken.

Maar wat zelfs de verteller niet wist – en ook niet kón weten – is, dat via David de
lijn doorloopt tot de Christus.
En dat in Christus die dorpsgeschiedenis van een paar heel gewone mensen werd
ingebeld in de wereldgeschiedenis.

Nee, Naomi en Ruth en Boaz hebben er niet van kunnen dromen, dat hun leven en
hun beslissingen zulke verstrekkende gevolgen zouden hebben.
En toch is er wel van meetaf aan het besef geweest dat het huwelijk van Boaz en
Ruth niet op zichzelf stond.
Niet alleen bij Boaz en Ruth en bij Naomi, maar ook bij hun plaatsgenoten.
Uit wat er bij dit huwelijk gezegd is proef je dat de getuigen van dit huwelijk door
hadden dat er veel aan vast zat.
Niet omdat dat huwelijk van Boaz en Ruth nou zo extra bijzonder was.
Maar gewoon omdat het een huwelijk van twee volksgenoten was.

En omdat ze beseften dat dit huwelijk plaats vond op de lijn van de geschiedenis, die ergens uit zou komen.

Bij dat huwelijk van Boaz en Ruth komen de oudsten van Betlehem met een prachtige gelukwens.

En uit die gelukwens blijkt dat zij dit huwelijk niet op zichzelf zien staan.

Uit die gelukwens wordt duidelijk waar het voor hen in dit huwelijk om draait.

Niet alleen maar om het geluk van twee mensen.

Maar om de taak die zij hebben uit te voeren in de geschiedenis van Israël.

Met wat ze zeggen grijpen de oudsten ver terug in de geschiedenis.

In de geschiedenis van hun volk.

Maar met name ook in de geschiedenis van hun stam – de stam van Juda

Allereerst vallen de namen van Rachel en Lea.

Laat Ruth voor Boaz mogen zijn als Rachel en Lea, de beide vrouwen van Israëls stamvader Jacob.

Rachel en Lea – zij hebben het huis van Israël gebouwd.

Boaz – laat jouw huwelijk met Ruth daar net zo aan mee mogen bouwen.

Vervolgens noemt de woordvoerder van de oudsten de naam van Tamar.

En ook daar zit een heel verhaal aan vast.

Een verhaal dat veel weg heeft van het verhaal van Ruth.

Kent u dat verhaal van Tamar?

Ik zal proberen dat zo kort mogelijk samen te vatten.

Tamar leefde in de tijd van de zonen van Jakob.

En Tamar trouwde met de oudste zoon van Jacobs zoon Juda.

Maar die sterft nog voordat ze kinderen gekregen hebben.

Dan trouwt Tamar met zijn broer.

Maar die broer vertikt het een kind bij Tamar te verwekken.

Hier is God zo boos over, dat ook hij sterft.

Dan heeft Juda nog maar één zoon over.

Maar Juda stuurt dan zijn schoondochter terug naar haar ouders met de smoes dat zijn jongste zoon nog te jong is om met haar te trouwen.

Ja, hij is bang dat zijn jongste zoon ook zal sterven..

Maar Tamar merkt dat Juda een spelletje met haar speelt.

En wat doet ze dan?

Dan gaat zij een spel spelen met hem.

Als ze hoort dat Juda in de buurt is, vermomt ze zich als prostitué.

En zo weet ze Juda in bed te krijgen.

Dan raakt ze in verwachting van Juda en ze wordt de moeder van Peres.

En Peres wordt de stamvader van het geslacht waaruit Boaz voortgekomen is.

De overeenkomsten tussen het verhaal van Boaz en van Tamar zijn opvallend.

Net als bij Ruth gaat het om een 'zwagerhuwelijk'.

Maar de verschillen zijn nog groter.

Wat is de houding van Boaz anders dan die van Juda en zijn zonen.

Die deden alles om onder de verplichting van het zwagerhuwelijk uit te komen.

Maar Boaz neemt die verplichting op zich zonder dat de wet hem daartoe dwong.

Maar mag dan juist van dit huwelijk ook niet veel van verwacht worden?

Ja, onder Gods zegen wel.

Maar ook alleen dan!

Die zegen blijft echter niet uit.

In vs. 13 lezen we: *En de HEERE schonk haar zwangerschap...*

Daar lees je makkelijk overheen, over dat zinnetje.

Het klinkt als zo'n bekende vrome kreet.

Want welke gelovige weet niet, dat kinderen een geschenk van God zijn?

Dat je kinderen krijgt en dat je geen kinderen néémt.

En de HEERE schonk haar zwangerschap...

Ja, maar weet u dat dit de enige keer in dit boekje is waar uitdrukkelijk gezegd wordt dat de HEERE iets doet?

Gods Naam komt in dit boekje verder alleen maar voor in zegenwensen, groeten, eedformules.

En in Naomi's bittere klacht.

Maar verder lezen we nergens dat de HEERE direct ingrijpt of optreedt.

Alle nadruk valt in dit verhaal op het optreden en het doen en laten van mensen.

Maar denk daarom niet, dat God niet al die gebeurtenissen leidde.

Integendeel!

Want als gebeurt, waar in het heel dit boek om draait dan lezen we dit.

En de HEERE schonk haar zwangerschap....

Naomi, Ruth en Boaz – wat zijn ze alle drie actief geweest.

Ze hebben prachtige plannen gemaakt en uitgevoerd

Allemaal vreselijk belangrijk!

Maar wat zou er zonder Gods zegen van terecht gekomen zijn?

Alles stond in het teken van de geboorte van een kind.

Maar hoe zou dit kind geboren zijn, als God daar niet voor gezorgd had?

Mensen kunnen actief zijn en van alles doen.

Maar het beslissende komt van Boven, van God.

En de HEERE schonk haar zwangerschap...

Wat is dat geweldig geweest, allereerst voor Ruth.

Dit is voor haar toch wel een duidelijk teken dat God haar heeft aanvaard.

Weet u nog – haar prachtige belijdenis voor Naomi?

Uw volk is mijn volk en uw God is mijn God.

Maar nu zegt God a.h.w.: *Ruth, Ik wil ook jouw God zijn.*

Ik neem jou aan als mijn kind.

En jij mag moeder zijn in Israël!

Jij mag mee bouwen aan mijn volk – als Rachel; als Lea; als Tamar.

Ruth wordt moeder in Israël.

En dan is het net of alle medespelers van het stuk nog eens op het toneel moeten verschijnen.

Want kijk, wie stappen daar de kraamkamer binnen?

De vrouwen van Betlehem!

Dezelfde vrouwen die ongeveer een jaar daarvoor de zwaar getroffen Naomi beklagden.

Dat bedoelden ze niet zo slecht.

Maar tactisch was het allemaal niet.

Nu zijn ze er weer en nu maken ze een goede beurt.

Nou ja, 't is nu eenmaal gemakkelijker blijdschap dan verdriet met een ander te delen.

Maar wie staat in het middelpunt van hun belangstelling?

Niet de gelukkige kraamvrouw Ruth.

En ook niet trotse vader Boaz.

Maar grootmoeder Naomi.

Zij staat in het middelpunt.

En Boaz en Ruth vinden het uitstekend zo.

Daar was het hun immers om te doen geweest?

Dat Naomi's verlangen naar een zoon voor Machlon en een kleinzoon voor Elimelech vervuld zou worden?

En dan klinken er opnieuw geluk- en zegenwensen.

Nou, de vrouwen van Betlehem doen bepaald niet onder voor de oudsten.

Ze weten het net zo prachtig te zeggen.

En net als de oudsten geloofden dat het huwelijk van Boaz met Ruth van betekenis was voor het hele volk, zo vertrouwen ook de vrouwen dat de geboren zoon bij zal dragen aan Israëls welzijn.

Ja, de vrouwen hebben zelfs al een mooie naam voor het kind bedacht.
 Nou ja, zeg, waar bemoeien ze zich mee!
 Zouden ze dat maar niet overlaten aan Boaz en Ruth?
 Stel je voor, dat uw burens gaan uitmaken hoe uw kind zal heten!

Maar in de samenleving van toen werd dat kennelijk niet zo vreemd gevonden.
 Bij de geboorte van Johannes de Doper dachten de burens toch ook hardop mee over de naam, die het kind moest dragen.
 En de naam die de vrouwen bedacht hebben is toch echt een vondst: Obed!
 Dienaar!
 Wat is in deze naam de boodschap van het boek Ruth kernachtig samengebond:
dienaar zijn, dienstbaarheid.
 Obed mocht dienen om het geslacht in stand te houden, dat anders zou zijn uitgestorven.
 Zo heeft Ruth Naomi gediend.
 Zo heeft Boaz Ruth en Naomi beiden gediend.
 En zowel Boaz als Ruth hebben daarbij niet gelet op hun eigen belang, maar op de belangen van anderen.
 Daarvoor brachten ze het offer van hun leven.

En Naomi?
 Van haar horen we hier geen woord.
 Is ze zo ontroerd, zo vol van geluk dat ze gewoon geen woorden heeft?
 Maar haar daden spreken voor zich!
 Ze neemt het kind van Ruth en Boaz op schoot.
 Ze zegt niets, maar zal het in haar hart niet hebben gejubeld: *Dank U, HEERE!*
Dank U wel!

*U hebt mijn weklacht en geschrei
 veranderd in een blijde rei!
 Mijn rouwkleed hebt Gij weggedaan,
 uw vreugdekleed deedt Gij mij aan!*

Eens was haar klacht als de klacht van Sion, die we lezen bij Jesaja: *De HEERE heeft mij verlaten en de Heer heeft mij vergeten!*
 Maar wat had ze toen klein gedacht van de liefde van God.
 Zal ooit een moeder haar kind vergeten?
 Ja, in onze harde wereld blijkt dat mogelijk.
 Maar God heeft de namen van zijn kinderen in zijn handpalmen gegraveerd.
 Ooit klaagde Naomi, dat de hand van de HEERE tegen haar was uitgestrekt.

Nu kan ze verwonderd zeggen: *Wie heeft mij dezen gebaard, daar ik toch van kinderen beroofd en onvruchtbaar was, verbannen en verdreven; wie bracht dan deze groot?*

Zie, ik was alleen overgebleven, waar waren dan dezen?

Ja, want wie heeft Ruth groot gebracht?

Wie heeft haar naar Betlehem geleid?

Naomi niet!

Als het aan haar gelegen had was Ruth de weg van Orpa opgegaan.

Hoe was zij in opstandigheid een dwaas voor God...

Maar God nam toen haar rechterhand,

Hij is getrouw, zijn raad houdt stand.

Zijn wijsheid is het die ons leidt

en eenmaal kroont met heerlijkheid.

Ja, mijn lieve broeder of zuster, wat kan het donker zijn in uw leven.

U kan maar niet begrijpen wat God met u voor heeft.

U kunt wat u meemaakt niet rijmen met een God die als een Vader voor u zorgt.

God zal u wel vergeten zijn.

Of Hij geeft toch niet zoveel om u als u had gedacht.

Maar, mijn broeder, mijn zuster, laat u troosten door de geschiedenis van Naomi.

Laat het kwaad dat u drukt geen reden zijn om te twijfelen of God wel om u geeft.

God werkt aan uw heil – ook al ziet u het niet en merkt u het niet.

Zoals Hij werkt aan het heil van heel zijn volk.

Dat laat tenslotte het geslachtsregister zien.

Dan blijkt dat het om oneindig veel meer gaat dan om de liefde en het huiselijk geluk van twee gelieven met hun kind en zijn trotse oma.

Nee, het gaat om een blijdschap, die heel het volk ten deel zou vallen.

Obed wordt de stamvader van Israëls vorstenhuis!

Ogenscheinlijk verschilt deze geboorte niet veel van talloze andere geboorten.

Maar hier is God bezig te bouwen aan de geschiedenis van Israël en van de wereld.

Soms zouden we God willen vragen: *Waar bent u eigenlijk aan het werk in deze wereld?*

We merken er zo weinig van!

Ja, maar waar letten we dan op?

God is vaak allang bezig, maar dan niet zo opzienbarend, niet zo wereldschokkend en spectaculair als wij wel wensen.

In de geschiedenis van Ruth zijn geen bijzondere wonderen gebeurd.

Maar het leven zelf blijkt een wonder te zijn, als het zo aandachtig en liefdevol ge-

leefd wordt.

Een ongelovig meisje bekeert zich en komt bij de kerk.

Een rijke boer is vriendelijk voor een gastarbeidster.

Er wordt een kindje geboren.

Dat komt niet in de krant.

Alleen de burens komen kijken.

Er klinken in deze geschiedenis geen profetische stemmen, die visioenen doorgeven of waarschuwingen laten horen.

Maar God leidt en stuurt met vaste hand.

En de mensen buigen voor zijn adem als de korenaren onder de zoele zomerwind.

Vaak is dit de manier waarop God werkt.

Op het moment zelf heb je het totaal niet in de gaten.

Misschien zul je het zelfs wel nooit beseffen.

Zullen Boaz en Ruth het nog hebben geweten, dat een achterkleinzoon koning van Israël is geworden?

Misschien niet eens.

Laat staan dat ze geweten hebben van Davids grote Zoon.

Waarom zou God vandaag niet zo kunnen werken aan de komst van zijn Rijk?

Aan grote veranderingen in het leven van zijn volk en in de wereld?

Wie zal zeggen of God niet ook vandaag bezig is in het ogenschijnlijk kleine?

Misschien wel in uw levens, waarin u op uw bescheiden plaats en met uw bescheiden mogelijkheden leeft in grote trouw aan Gods geboden.

Het geslachtsregister van Ruth 4 eindigt met David.

Het vervolg lezen we in Matth. 1.

Daar komen al de hier genoemde namen weer terug, inclusief de namen van Tamar en Ruth.

Zo blijkt de geschiedenis van Naomi, Ruth en Boaz pas volop geschiedenis van het heil.

Dat heil hebben zij gediend zonder het zelf te weten en zonder het opzettelijk te willen.

En nou ga ik even fantaseren.

Stel dat Boaz ooit dat geslachtsregister onder ogen krijgt.

Weet u hoe ik denk dat hij zal reageren?

Wat is dat nu? zal hij zeggen.

Sta ik er in als vader van Obed?

Maar ik heb Obed toch verwekt als de zoon van Machlon, de zoon van Elimelech?

*Ik wilde toch **zijn** naam in stand houden?*

Zo is het.

Maar dit is nu de eeuwen door de stijl van Gods handelen geweest.

Wie zichzelf vernedert en wegcijfert voor een ander, die zal verhoogd worden.

Boaz blijkt groter dan Elimelech.

In het Koninkrijk van God is hij die dient groter dan hij die gediend wordt.

Maar kom, laten we Boaz toch maar zijn zin geven en niet langer onze aandacht richten op hem.

Want het ging wezenlijk helemaal niet om hem.

Het ging en gaat om Jezus Christus, de dienaar bij uitstek.

Dat is de ene Naam die tenslotte overblijft.

Die naam moet eeuwig eer ontvangen.

En of het boek Ruth ook voor ons een happy end heeft zal daaruit blijken dat ook wij ons dienstbaar willen maken aan die heerlijke Naam van de Christus.

Dat wij van die Naam kracht tot dienen willen ontvangen.

Het werkelijke happy end van Ruth is dat Christus zo heerschappij over ons allen ontvangt.

Wie weet waar al het ogenschijnlijk kleine, waar we ons nu mee bezig houden, dan wel niet op uit kan lopen.

Zo kan dit boekje ons leren hoe God achter de schermen in ons leven aan het werk is en ons leven leidt en bestuurt, ook als het voor onze ogen totaal verborgen blijft. Maar het wil ons ook leren dat God ons met heel ons gewone, dagelijkse leven gebruiken kan en wil als medewerkers aan de komst van zijn Rijk.

Als we dat beseffen zal de tijd van advent, het wachten op de komst van de Christus, voor ons allermint een tijd zijn van passief en gelaten afwachten, maar een tijd van gespannen verwachting, besteed in actieve dienst. AMEN.